

# AANTAL WERKENDEN IN DE SLACHTHUIZEN EN OVERIGE VLEESSECTOR

KWANTITATIEVE VERKENNING VAN DE SECTOR

EINDRAPPORTAGE

**seo** • economisch onderzoek

---

**AUTEURS**

ARJAN HEYMA & WILLIAM LUITEN

**IN OPDRACHT VAN**

DIRECTORAAT-GENERAAL AGRO, MINISTERIE VAN LNV

AMSTERDAM, MEI 2022

## Samenvatting

Het totaal aantal werknemers in de vleesverwerkende industrie en groothandel in vlees samen is tussen 2006 en 2020 toegenomen van 36,1 naar 37,4 duizend werknemers. Die groei betreft voornamelijk vleesverwerkende bedrijven en de groothandel in vlees. De groei bij de slachterijen is beperkt gebleven. Het aandeel arbeidsmigranten is in dezelfde periode gestegen, van gemiddeld 27 naar 37 procent. Het aandeel arbeidsmigranten ligt met gemiddeld 51 procent het hoogste bij de slachterijen. Ongeveer de helft van alle werknemers met een flexibel contract in de vleessector heeft minder dan een jaar werkervaring in de sector.

### **Totaal aantal werknemers in de vleessector beperkt toegenomen**

In 2020 werkten er 37.400 werknemers in de vleesverwerkende industrie en de groothandel in vlees samen. Dat is inclusief uitzendwerknemers ingeleend vanuit de uitzendsector, maar exclusief vanuit het buitenland gedetacheerde werknemers. In de roodvleesslachterijen ging het om 7.400 werknemers, in de witvleesslachterijen om 7.700 werknemers, zie Figuur S.1. De werkgelegenheid in de overige vleessector lag in 2020 op 22.300 werknemers. De groei van het aantal werknemers in de vleessector heeft zich vooral voorgedaan bij witvleesslachterijen en na de kredietcrisis ook in de overige vleessector. Het aantal werknemers bij de roodvleesslachterijen is tussen 2006 en 2020 juist afgenomen.

### **Aandeel arbeidsmigranten gestegen**

In 2020 waren er 13.800 werknemers met een niet-Nederlandse nationaliteit werkzaam in de vleessector. De arbeidsmigranten in directe dienst van de vleessector kwamen voor driekwart uit Midden- en Oost-Europa (voornamelijk Polen en Roemenië) en voor het overige deel uit andere landen binnen de Europese Economische Ruimte (EER) en daarbuiten (derdelanders). Het aandeel arbeidsmigranten ligt in 2020 met 54 procent het hoogst in de witvleesslachterijen, zie Figuur S.1, gevolgd door de roodvleesslachterijen met 49 procent en de overige vleessector met 27 procent. Dat aandeel wordt vooral bepaald door het aandeel uitzendkrachten, waarvan ruim 80 procent bestaat uit arbeidsmigranten. Het aandeel arbeidsmigranten is tussen 2006 en 2020 het sterkst toegenomen onder werknemers in directe dienst van werkgevers in de vleessector, van gemiddeld ongeveer 10 naar 25 procent.

### **Seizoenspatroon ontbreekt**

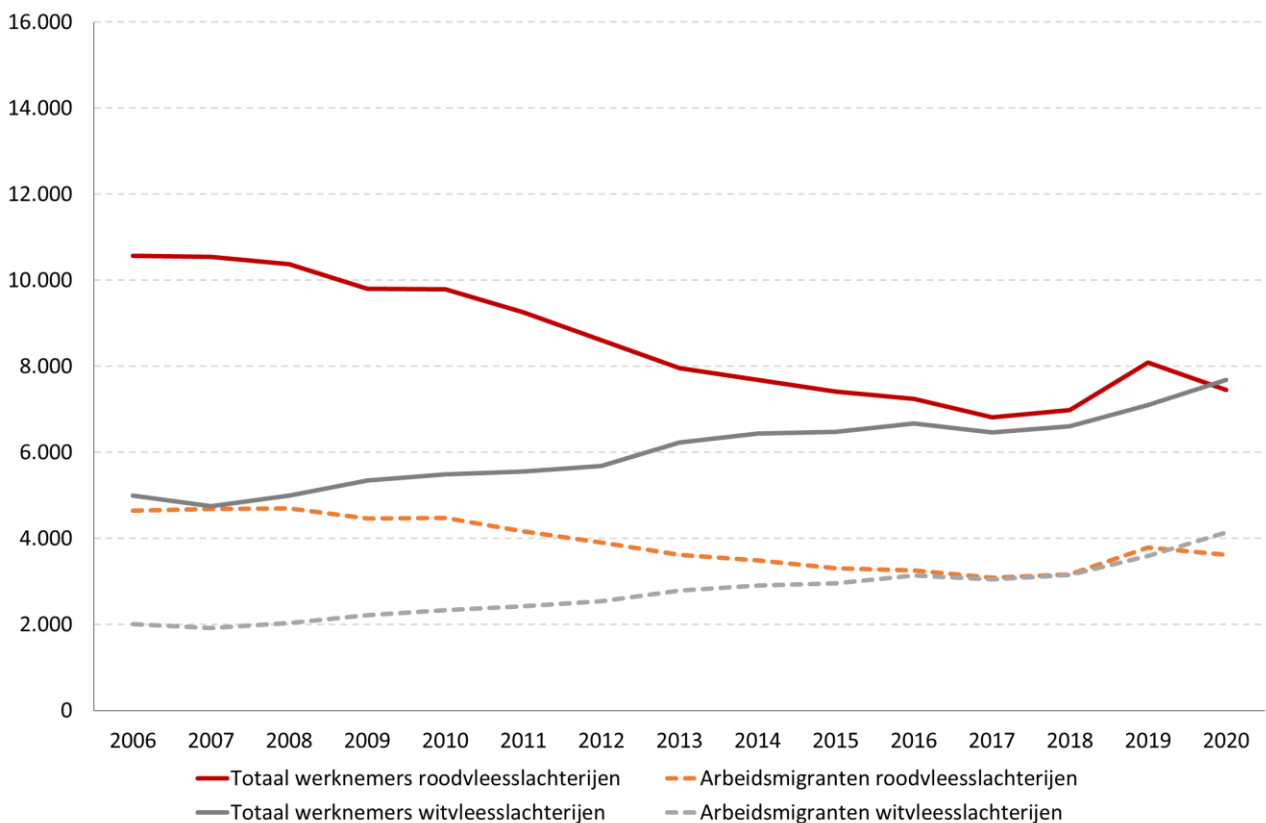
Gedurende een gemiddeld jaar fluctueert het aantal werknemers in directe dienst van de vleessector nauwelijks. Dat geldt zowel voor het totaal aan werknemers als voor de groep arbeidsmigranten. Er is in die groep dus niet of nauwelijks sprake van een seizoenspatroon. Alleen buiten de slachterijen wordt iets van een piek net na de zomer gevonden, maar deze is beperkt. De variatie in het aantal werknemers gedurende het jaar is daar hooguit 10 procent. Voor uitzendwerknemers in de vleessector kan op basis van de beschikbare gegevens niet worden vastgesteld of er sprake is van een seizoenspatroon.

### **Aandeel flexibele contracten hoger onder arbeidsmigranten**

Het aandeel flexibele contracten onder werknemers in directe dienst van de vleessector (dus exclusief uitzendwerknemers) ligt gemiddeld op ongeveer 25 procent. Een flexibel contract heeft een bepaalde duur (tijdelijk contract) of een onbepaald aantal uren (o.a. oproepcontracten en nulurencontracten). De overige werknemers in directe dienst hebben een regulier vast contract. Deze gemiddelde aandelen variëren wel tussen de deelsectoren van de

vleessector en tussen Nederlandse werknemers en arbeidsmigranten. Voor deze laatste groep ligt het percentage flexibele contracten over het algemeen iets hoger, in de roodvleesslachterijen ongeveer twee keer zo hoog. Het gemiddeld hoogste aandeel flexibele contracten is terug te vinden in de overige vleessector en ligt rond de 30 procent. De laatste jaren is het aandeel flexibele contracten afgenomen en het aandeel vaste contracten toegenomen. Dat kan mogelijk deels worden toegeschreven aan de invoering van de Wet Arbeidsmarkt in Balans (WAB), deels aan de gevolgen van de coronapandemie.

Figuur S.1 Totaal aantal werknemers in de roodvleesslachterijen gedaald en in de witvleesslachterijen gestegen tussen 2006 en 2020, met een toenemend aandeel arbeidsmigranten



Bron: CBS Microdata, COV & NEPLUVI, bewerking SEO Economisch Onderzoek

**Toename uitzendkrachten en vanuit het buitenland gedetacheerde werknemers**

Ruim 37 procent van alle werknemers in de vleessector is in dienst van een uitzendbureau: 14.100 van de 37.400 werknemers. Dat is inclusief uitzendwerknemers in dienst van de vleessector zelf. Het aandeel uitzendwerknemers is in de loop van de afgelopen twee decennia licht toegenomen. Van alle uitzendwerknemers heeft meer dan 80 procent een niet-Nederlandse nationaliteit, bij werknemers in directe dienst ligt dat tussen de 20 en 25 procent. Van alle arbeidsmigranten werkt ruim twee derde via een uitzendbureau, bij Nederlandse werknemers is dat minder dan een vijfde. Het aantal arbeidsmigranten dat is gedetacheerd vanuit een buitenlandse werkgever is moeilijk vast te stellen voor de vleessector. Een grove inschatting komt uit op ongeveer 700 tot 3.200 gedetacheerde werknemers in 2020, ofwel 1 tot 7,5 procent van het totaal aantal werknemers in de vleessector.

**Beperkte ervaring bij werknemers in de vleessector**

Een groot deel van de werknemers in directe dienst van werkgevers in de vleessector heeft nauwelijks werkervaring in de vleessector. Ongeveer de helft van alle werknemers met een flexibel contract in directe dienst van een werkgever in de vleessector heeft minder dan een jaar werkervaring in de vleessector. Bij arbeidsmigranten ligt dat net iets hoger dan bij Nederlandse werknemers en bij de roodvleesslachterijen net iets hoger dan bij de andere deelsectoren van de vleessector. Een deel van deze flexibele contracten betreft uitzendwerknemers die in dienst zijn bij gespecialiseerde uitleenbedrijven in de vleessector zelf. Werknemers met een vast contract hebben gemiddeld een langere werkervaring in de vleessector, bijna driekwart werkt minstens twee jaar in de vleessector en de helft zelfs meer dan vijf jaar.

# Inhoudsopgave

Samenvatting	i
1 Aanleiding en vraagstelling	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Vraagstelling	2
1.3 Onderzoeksaanpak	2
1.4 Definities	3
2 Totaal aantal werknemers	8
2.1 Ontwikkeling aantal werknemers per deelsector	8
2.2 Aandeel arbeidsmigranten per deelsector	8
3 Ontwikkeling werknemers in directe dienst	13
3.1 Ontwikkeling aantal werknemers in directe dienst	13
3.2 Ontwikkeling aandeel arbeidsmigranten in directe dienst	15
3.3 Herkomst van arbeidsmigranten in directe dienst	16
3.4 Fluctuatie aantal werknemers gedurende het jaar	18
4 Aantal werknemers naar contractsoort	23
4.1 Aandeel flexibele contracten in directe dienst	23
4.2 Aantal uitzendkrachten via een uitzendbureau	26
4.3 Aantal werknemers gedetacheerd uit het buitenland	29
5 Duur van verblijf in de vleessector	32
6 Conclusies	35
Bijlage A Onderzoeksverantwoording	38

# 1 Aanleiding en vraagstelling

Er is onduidelijkheid over het aandeel en de ontwikkeling van het aantal tijdelijke werknemers en arbeidsmigranten in de vleessector in Nederland, met name in de slachterijen. Goed inzicht in de samenstelling van de werkgelegenheid bevordert het debat tussen betrokkenen bij de vleessector over de omstandigheden waaronder de sector in Nederland opereert. Dit onderzoek verschaft dat inzicht.

## 1.1 Aanleiding

Door de coronapandemie zijn de arbeidsomstandigheden in de Nederlandse vleessector, en dan met name in de slachthuizen, in de (maatschappelijke) spotlight komen te staan. De aandacht gaat daarbij niet alleen uit naar de arbeidsomstandigheden met beperkte mogelijkheden om voldoende afstand van elkaar te houden, maar ook om de inzet van tijdelijke en vaak onervaren buitenlandse arbeidskrachten. Daar bovenop komen de adviezen van het Aanjaagteam Bescherming Arbeidsmigranten uit 2020, onder voorzitterschap van Emile Roemer, met voorstellen voor een structurele verbetering van de werk- en leefomstandigheden van (met name tijdelijk verblijvende) arbeidsmigranten in Nederland. Vakbonden voeren aan dat in de Nederlandse slachthuizen medewerkers vanwege de aard van het werk een vast contract zouden moeten krijgen en direct in dienst zouden moeten komen bij een werkgever conform de Duitse situatie. In Duitsland is wetgeving ingevoerd waarmee werkgevers in de vleesindustrie verplicht zijn om werknemers in de slachthuizen in vaste dienst te nemen. Daarmee regelt deze wetgeving dat vanaf april 2021 tijdelijke arbeidscontracten niet meer zijn toegelaten.

De werkgevers in de Nederlandse vleessector gaan niet mee in de wens van de vakbonden om het Duitse voorbeeld te volgen. Werkgevers geven aan dat er in Nederland voornamelijk met gespecialiseerde en gecertificeerde uitzendbureaus wordt gewerkt, waardoor dezelfde arbeidsvoorwaarden uit de Cao Vlees van toepassing zijn als bij werknemers die direct in dienst zijn. Bovendien is het huidige minimumloon hoger dan in Duitsland, waardoor de kans op onderbetaling van werknemers met andere arbeidsvoorwaarden minder groot is. De werkgevers vinden daarnaast dat het onterecht is dat de verplichting van een vast contract alleen wordt gesteld aan de vleessector, waar het aantal buitenlandse medewerkers maar een fractie is van het totaal aantal arbeidsmigranten in Nederland.

De aantallen flexibele arbeidscontracten in de vleessector is een belangrijk punt in de eerdere gesprekken van de ministers van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) met de sociale partners, de dierenbescherming en de werkgevers in de Nederlandse vleessector. De precieze omvang van bijvoorbeeld het aantal arbeidsmigranten en de bijbehorende contracten zijn echter onduidelijk. Werkgevers- en werknemersvertegenwoordigers spreken elkaar tegen qua cijfers. Daardoor ontbreekt een gemeenschappelijke basis op grond waarvan een probleemstelling kan worden geformuleerd en kan worden gezocht naar oplossingsrichtingen. De ministeries van LNV en SZW hebben daarom behoefte aan een onafhankelijk onderzoek naar de omvang van het personeelsbestand in de vleessector, en dan met name bij de slachthuizen, met een uitsplitsing naar contractvormen en herkomst (arbeidsmigranten versus Nederlandse werknemers). Ook de ontwikkeling in de tijd is daarbij van belang, zowel in historisch perspectief als gedurende een jaar (seizoenspartronen). De ministeries van LNV en SZW hebben daarom aan SEO Economisch Onderzoek gevraagd om een zo objectief mogelijk beeld te schetsen van het aantal werkenden in de vleessector en dan met name in de slachthuizen. Voorliggend rapport is daarvan de uitwerking.

## 1.2 Vraagstelling

De ministeries van LNV en SZW willen door middel van dit onderzoek de volgende vragen beantwoord hebben:

1. Hoeveel mensen werken er in de vleessector en in het bijzonder de slachthuizen? Hoeveel mensen zijn hiervan arbeidsmigrant?
2. Hoe fluctueren deze aantallen over een gemiddeld jaar?
3. Wat zijn de ontwikkelingen van deze aantallen over de afgelopen 20 jaar?
4. Hoeveel van deze mensen hebben een tijdelijk arbeidscontract? Hoeveel ervan zijn er vast in dienst? Hoe verhoudt zich dit tussen arbeidsmigranten en Nederlandse werknemers?
5. Hoeveel werknemers zijn in dienst via een uitzendbureau? Hoe verhoudt zich dit tussen arbeidsmigranten en Nederlandse werknemers?
6. Hoeveel arbeidsmigranten zijn gedetacheerd vanuit een buitenlandse werkgever?
7. Hoe lang werken mensen in deze sector? Hoe verhoudt zich dit tussen arbeidsmigranten en Nederlandse werknemers?

Voor de discussie over de regulering van arbeidscontracten in de vleessector tussen sociale partners is het van belang om goed zicht te hebben op het aantal werknemers dat in de sector werkt en de samenstelling van het personeelsbestand naar contractsoort en herkomst (arbeidsmigrant of niet). Het aantal en de samenstelling is niet statisch, maar varieert in de tijd, niet alleen door (conjuncturele en maatschappelijke) trends in de tijd, maar mogelijk ook door seizoensinvloeden gedurende het jaar (o.a. vraag naar vleesproducten, aanbod van werknemers). Door uit te gaan van verschillende cijfers op verschillende momenten, wordt gesproken vanuit verschillende werkelijkheden. Dat maakt het lastig om een gezamenlijke probleemanalyse op te stellen die ten grondslag ligt aan de discussie over het reguleren van arbeidscontracten in de vleessector.

Het belangrijkste doel van het uitgevoerde onderzoek is daarom om duidelijkheid te krijgen over het aantal werknemers in de vleessector in Nederland, in het bijzonder bij de slachthuizen. Niet alleen op dit moment, maar over de afgelopen 20 jaar en met inzicht in de variatie gedurende het jaar in verband met seizoensarbeid of de beschikbaarheid van werknemers. Daarbij is zowel een uitsplitsing naar contractsoort gewenst (vast, tijdelijk, uitzend, detachering vanuit het buitenland) als naar de herkomst van werknemers (arbeidsmigrant versus Nederlandse werknemers). Dat inzicht geeft een gelijke basis voor sociale partners in de vleessector voor de probleemanalyse en mogelijke oplossingsrichtingen ten aanzien van de inzet van werknemers met verschillende arbeidscontracten en achtergronden.

## 1.3 Onderzoeksaanpak

Om zo objectief mogelijke informatie te verschaffen over het aantal werknemers in de vleessector, en dan met name in de slachthuizen, is gebruik gemaakt van registratiegegevens over werknemers zoals die door officiële instanties worden verzameld. Dat betreft in de eerste plaats de Polisadministratie. Hierin staan alle opgaven die werkgevers maandelijks doen bij de Belastingdienst over banen van werknemers waarvoor zij premies dienen af te dragen. Dat betreft alle werknemers in dienst van een in Nederland gevestigde werkgever, inclusief uitzendkrachten. De gegevens uit de Polisadministratie worden opgenomen in de CBS Microdata, die door het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) beschikbaar worden gesteld aan gespecialiseerde onderzoeksorganisaties, waaronder SEO Economisch Onderzoek, voor het uitvoeren van wetenschappelijk of maatschappelijk relevant statistisch onderzoek. Door koppeling met andere registratiegegevens in de CBS Microdata kan bij werknemers onderscheid worden gemaakt

naar deelsectoren, contractvormen, herkomst (nationaliteit) en verblijfsduur in de sector. Informatie over de contractvorm is pas sinds 2006 opgenomen in de CBS Microdata. Sinds dat jaar is een consistente reeks relevante registratiegegevens beschikbaar, waardoor de analyses in dit rapport zich beperken tot de periode 2006-2020. Dat geeft voldoende informatie om een groot deel van de onderzoeksvragen te beantwoorden. Waar de CBS Microdata tekort schieten in de beantwoording van de onderzoeksvragen is i) bij de registratie van in Nederland gedetacheerde werknemers in dienst van een buitenlandse werkgever en ii) bij de identificatie van de sector waar uitzendwerknemers aan worden uitgeleend.

### **Gedetacheerde werknemers in dienst van een buitenlandse werkgever**

Gedetacheerde werknemers in dienst van een buitenlandse werkgever staan niet geregistreerd in de Polisadministratie en dienen via een andere bron in kaart te worden gebracht. Daarvoor worden hier twee bronnen gebruikt: cijfers over het aantal A1-verklaringen<sup>1</sup> in Europa, waarbij de bestemming in Nederland ligt, en de registratie van meldingen bij het Meldloket WagwEU, waar sinds het voorjaar van 2020 in het buitenland gevestigde werkgevers hun naar Nederland gedetacheerde werknemers kunnen registeren en die wordt beheerd door de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Beide registraties zijn niet nauwkeurig genoeg om het aantal vanuit het buitenland gedetacheerde werknemers in de vleessector exact vast te stellen. Het afgeven van een A1-verklaring betekent nog niet dat de betreffende buitenlandse werknemer daadwerkelijk (nog altijd) gedetacheerd is in Nederland. En het meldsysteem van het Meldloket WagwEU is nog betrekkelijk nieuw. Er wordt nog gewerkt aan een verbetering van de kwaliteit van de gegevens en de rapportages daarover. Omdat deze meldingen afhankelijk zijn van wat melders zelf invullen, is er geen controle over de mate waarin die overeenkomen met de realiteit en is er vermoedelijk sprake van ondermelding. Maar op grond van deze twee bronnen kan toch een zekere bandbreedte van het aantal vanuit het buitenland gedetacheerde werknemers in de Nederlandse vleessector worden geschat.

### **Uitzendwerknemers uitgeleend aan de vleessector**

Uit de Polisadministratie wordt niet duidelijk naar welke sectoren uitzendwerknemers (die administratief zijn ingedeeld in de uitzendsector) worden uitgeleend. Daardoor is op basis van de Polisadministratie het aantal uitzendwerknemers in de vleessector niet goed vast te stellen. Er zijn verschillende bronnen op basis waarvan dat aantal kan worden geschat, zoals de Enquête Beroepsbevolking (EBB) van het CBS, onderzoek van ConclusR Research uit 2016 en inschattingen vanuit de sector zelf. In de EBB is het aantal (tijdelijke) arbeidsmigranten sterk ondervertegenwoordigd, waardoor geen representatief beeld kan worden verkregen van het aantal uitzendwerknemers dat door de vleessector wordt ingeleend. Het onderzoek van ConclusR Research maakt onderscheid naar een aantal sectoren, maar niet specifiek naar de vleessector. Daarom is besloten om de informatie over het aantal uitzendwerknemers mede te baseren op inschattingen door de vleessector zelf. Daartoe is aan de werkgeversverenigingen in de roodvlees- en witvleessector gevraagd welk deel van de productiemedewerkers uit uitzendkrachten bestaat. Omdat ongeveer bekend is hoeveel productiemedewerkers er in directe dienst van werkgevers in de vleessector zijn, kan het aantal uitzendkrachten in de vleessector worden berekend onder de veronderstelling dat uitzendkrachten voornamelijk voor productiewerkzaamheden worden ingezet.

## 1.4 Definities

Omdat gebruik wordt gemaakt van de gegevens uit de Polisadministratie via de CBS Microdata, is het onderscheid naar (deelsectoren van de) vleessector gebaseerd op de daarin aanwezige Standaard Bedrijfsindeling (SBI-code).

---

<sup>1</sup> A1-verklaringen worden afgegeven door het land van herkomst aan ingezetenen die in een ander land gaan werken om aan te geven dat zij in het land van herkomst werknemerspremies betalen, waardoor ze daar in het land waar ze gaan werken van kunnen worden vrijgesteld. Om die reden worden deze vanuit het buitenland gedetacheerde werknemers ook niet teruggevonden in de Polisadministratie.



De totale vleessector is voor dit onderzoek opgedeeld in drie deelsectoren, die worden bepaald door de volgende SBI-codes (en bijbehorende definities):

**Roodvleesslachterijen:**

- 1011 Slachterijen (geen pluimvee)

*Deze klasse omvat:*

- slachten, al dan niet in loon, van dieren inclusief proportioneren, uitbenen e.d.;
- in loon proportioneren en uitbenen van vlees;
- smelten van dierlijke vetten geschikt voor menselijke consumptie;
- verwerking van slachtafvallen voor menselijke consumptie;
- vervaardiging van meel en poeder van vlees;
- vervaardiging van huidwol;
- vervaardiging van beendermeel.

*Deze klasse omvat niet:*

- slachten van pluimvee (1012);
- vervaardiging van vleeswaren (1013);
- proportioneren, uitbenen e.d. van ingekocht vlees c.q. ingekochte niet-zelfgeslachte dieren (4632).

**Witvleesslachterijen:**

- 1012 Pluimveeslachterijen

*Deze klasse omvat:*

- slachten, al dan niet in loon, van gevogelte inclusief proportioneren, zoals van kippen, parelhoenders, kalkoenen, eenden, ganzen e.d.;
- slachten van konijnen e.d.

*Deze klassen omvat niet:*

- bereiden, conserveren, vervaardigen van vlees en vleeswaren van pluimvee (1013).

**Overige vleessector (overige vleesverwerkende industrie en groothandel in vlees):**

- 1013 Vleesverwerking (niet tot maaltijden)

*Deze klasse omvat:*

- vervaardiging van geconserveerd, gedroogd, gezouten of gerookt vlees;
- vervaardiging van producten van vlees en van vleeswaren, zoals worst, vleesextracten en vleessappen;
- vervaardiging van vlees en vleeswaren van pluimvee.

Bij de vervaardiging van vlees en vleeswaren kan worden uitgegaan van zelf slachten dan wel van ingekocht vlees. Het verwerkte vlees is alleen bestemd voor verkoop aan andere bedrijfsmatige gebruikers (groothandelaren, winkeliers of andere vleesverwerkende bedrijven).

*Deze klasse omvat niet:*

- vervaardiging van vers, gekoeld of bevroren vlees als hele dieren of in delen (1011);
- vervaardiging van kant- en klaar maaltijden, vleessnacks en vleessalades (1085);
- vervaardiging van soepen die vlees bevatten (1089);
- proportioneren, uitbenen e.d. van ingekocht vlees c.q. ingekochte niet-zelfgeslachte dieren (4632);
- vervaardiging van vleeswaren en verwerking van vlees met rechtstreekse levering aan de consument wordt tot de detailhandel (slagerijen) gerekend (47221).

- 4632 Groothandel in vlees en vleeswaren en in wild en gevogelte (niet levend)

*Deze klasse omvat:*

- groothandel in vlees, vleeswaren, vers of geconserveerd;
- inkoop van levend vee, laten slachten en de verkoop van vlees;
- groothandel in dierlijke spijsvetten;
- groothandel in geslacht pluimvee, wild en gevogelte;
- groothandel in vlees en vleeswaren van pluimvee, wild en gevogelte;
- inkoop van levend pluimvee, wild en gevogelte, door derden laten slachten en verkoop geslacht pluimvee, wilde en gevogelte. Eventueel in combinatie met:
- alle bewerkingen die nodig zijn om geslacht vee te proportioneren teneinde vers vlees te kunnen verkopen (dus geen vleeswaren).

*Deze klasse omvat niet:*

- in loon proportioneren, uitbenen e.d. van vlees (1011);
- slachten (in eigen slachterij met eigen personeel) van ingekocht pluimvee (1012);
- groothandel in levend vee, wild en gevogelte (46231);
- groothandel in snacks op vleesbasis (46381).

Het fokken en houden van dieren wordt niet gerekend tot de vleessector.

De toedeling van banen van werknemers aan sectoren in de CBS Microdata is gebaseerd op de toedeling van de bedrijven waar deze werknemers in dienst zijn aan sectoren. Die toedeling van bedrijven is niet gebaseerd op deelname aan een sectorpensioenfonds, lidmaatschap van een bedrijfs- of branchevereniging of de werkingssfeer van een cao. Daardoor kunnen er verschillen bestaan tussen het aantal werknemers volgens de werkgevers in deze sectoren en welke banen van werknemers statistisch kunnen worden toegerekend. Tabel 1.1 geeft een overzicht van hoe de cijfers zich verhouden tussen de CBS Microdata en de informatie van werkgevers (volgens COV voor de roodvleessector en NEPLUVI voor de witvleessector<sup>2</sup>) en hoe die met elkaar in lijn kunnen worden gebracht. Daarbij moet onderscheid worden gemaakt tussen werknemers die direct in dienst zijn bij werkgevers in de vleessector en flexibele werknemers die door de vleessector worden ingehuurd. Voor de werknemers in directe dienst van werkgevers in de vleessector zijn de cijfers goed met elkaar in lijn te brengen, behalve dat in de Polisadministratie meer (bedrijven van) werknemers worden toegerekend aan slachterijen dan dat de branche dat zelf doet. Ook vallen in de CBS Microdata werknemers die werken met wild en gevogelte onder de witvleesslachterijen en -sector. Het aantal daarvan is alleen in te schatten door een combinatie van de bronnen en komt uit op ongeveer 7,5 procent van de totale vleessector. Tot slot wordt de groothandel in vlees door de roodvlees- en witvleessector zelf niet gezien als onderdeel van de vleessector, waardoor de totalen verschillen. In Tabel 1.1 wordt dat onderscheid duidelijk gemaakt.

Voor het totaal aantal werknemers in de vleessector moet in de CBS Microdata een inschatting worden gemaakt van de flexibele werknemers die worden ingeleend door de sector bij bedrijven buiten de sector. Die komt dus bovenop de inleen die al binnen de sector plaatsvindt. Het helpt daarbij dat de branches ook een inschatting hebben van het totaal aantal werknemers in de sector, inclusief de flexkrachten. Ook dan blijkt dat de cijfers met elkaar in lijn kunnen worden gebracht, met wederom de kanttekening dat in de CBS Microdata relatief veel werknemers worden toegeschreven aan de slachterijen.

<sup>2</sup> COV staat voor Centrale Organisatie voor de Vleessector, NEPLUVI staat voor Nederlandse Pluimveeverwerkende Industrie. Informatie over aantal werknemers is verkregen van de websites en uit direct contact.

Tabel 1.1 Ruwe vergelijking gemiddeld aantal banen van werknemers tussen CBS Microdata en informatie van werkgevers, periode 2020/2021

	Werknemers in directe dienst			Uitzendkrachten van buiten de sector	Totaal aantal werknemers	
	Vleessector	CBS Microdata	Gecombineerd	SEO	SEO	Gecombineerd
Volgens:						
Roodvleessector	<b>9.000</b>		9.000	4.400		13.400
waarvan slachterijen		<b>4.100</b>	<b>4.100</b>	<b>3.300</b>	<b>7.400</b>	<b>7.400</b>
waarvan overige vleesverwerking			4.900	1.100		6.000
Witvleessector	<b>5.700</b>		5.700	5.200*		10.900
waarvan slachterijen	2.000	<b>3.800</b>	<b>2.000</b>	<b>3.900</b>	<b>7.700</b>	<b>5.900</b>
waarvan overige vleesverwerking	3.700		3.700	1.300		5.000
Vleesverwerking & groothandel		<b>16.400</b>		<b>5.900</b>	<b>22.300</b>	22.300
waarvan rood- en witvlees			<b>8.600</b>	2.400		<b>11.000</b>
Vleessector & groothandel	<b>14.700</b>	<b>24.300</b>		<b>13.100</b>	<b>37.400</b>	
waarvan wild en gevogelte		1.600		600	2.200	
waarvan groothandel		8.000		2.900	10.900	
Rood- en witvleessector	<b>14.700</b>	14.700	<b>14.700</b>	9.600	24.300	<b>24.300</b>

N.B. Vet gedrukt zijn optellingen, cursief gedrukt zijn verminderingen.

\* Komt ruwweg overeen met het aantal ingehuurde uitzendkrachten volgens de witvleessector zelf.

Bron: CBS Microdata, COV & NEPLUVI, bewerking SEO Economisch Onderzoek

Om een zo objectief en onafhankelijk mogelijk beeld van het aantal werknemers in de vleessector te schetsen, is in dit onderzoek primair gebruik gemaakt van de gegevens uit de Polisadministratie en de daarbij behorende sector-indeling, ook al wijkt deze marginaal af van de aantallen zoals werkgevers die voor ogen hebben. De cijfers van werkgevers zijn daarbij gebruikt om uitsplitsingen te kunnen maken.

Zoals in Tabel 1.1 aangegeven, is onderscheid gemaakt tussen *werknemers in directe dienst* bij een werkgever in de vleessector en *uitzendkrachten* die zijn ingeleend door een werkgever in de vleessector. Een beperkt deel van de uitzendkrachten is zowel in directe dienst van een werkgever in de vleessector als uitgeleend aan een werkgever in de vleessector. Het overgrote deel van de uitzendkrachten werkzaam in de vleessector is in dienst bij een uitzendbureau dat onder de uitzendsector valt. Daarnaast worden ook nog vanuit het buitenland *gedetacheerde werknemers* onderscheiden. Dat zijn werknemers in dienst van een buitenlandse werkgever die in Nederland worden

ingezet. Deze werknemers zijn niet terug te vinden in Nederlandse registraties van werknemers. Deze zijn daarom ook niet meegenomen in Tabel 1.1.

Arbeidsmigranten zijn gedefinieerd als werknemers bij in Nederland gevestigde bedrijven die niet de Nederlandse nationaliteit hebben.<sup>3</sup> Het is mogelijk om de nationaliteit van alle werknemers te achterhalen in de Polisadministratie. Zo kunnen arbeidsmigranten uit de Europese Unie worden geïdentificeerd als werknemers bij in Nederland gevestigde bedrijven die als nationaliteit een land uit de Europese Unie hebben en niet ook nog de Nederlandse nationaliteit hebben. In het onderzoek wordt onderscheid gemaakt tussen drie groepen arbeidsmigranten op basis van nationaliteit:

- Landen in Midden- en Oost-Europa (voornamelijk Polen en Roemenië);
- Overige landen binnen de Europese Economische Ruimte (EER) en Zwitserland;
- Landen buiten de EER en Zwitserland (derdelanders).

---

<sup>3</sup> Indien de nationaliteit onbekend is wordt uitgegaan van het geboorteland.

## 2 Totaal aantal werknemers

Het totaal aantal werknemers in de vleesverwerkende industrie en groothandel in vlees samen is tussen 2006 en 2020 toegenomen van 36,1 naar 37,4 duizend werknemers. Die groei betreft voornamelijk de overige vleesverwerkende bedrijven en de groothandel in vlees. De groei bij de slachterijen is beperkt gebleven. Het aandeel arbeidsmigranten is in dezelfde periode gestegen, van gemiddeld 27 naar 37 procent. Het aandeel arbeidsmigranten ligt met gemiddeld 51 procent het hoogste bij de slachterijen.

Dit hoofdstuk geeft antwoord op onderzoeksvraag 1 (totaal aantal werknemers in de vleessector en aandeel arbeidsmigranten), onderzoeksvraag 2 (fluctuatie in het aantal werknemers gedurende een jaar) en onderzoeksvraag 3 (ontwikkelingen in het aantal werknemers in de afgelopen 20 jaar). Gelet op de beschikbaarheid van consistente registratiegegevens bij het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) kan voor dat laatste worden gekeken naar de periode vanaf 2006 tot en met 2020 (15 jaar). Het totaal aantal werknemers bestaat uit werknemers in directe dienst van werkgevers in de vleessector, door de vleessector ingeleende uitzendkrachten en vanuit het buitenland gedetacheerde werknemers. Hoofdstuk 3 gaat apart in op de groep werknemers in directe dienst. Uitzendkrachten en gedetacheerde werknemers komen apart aan bod in hoofdstuk 4. De cijfers in dit hoofdstuk betreffen de som van werknemers in directe dienst en uitzendkrachten. Daarbij wordt steeds onderscheid gemaakt tussen de drie deelsectoren van de vleessector: roodvleesslachterijen, witvleesslachterijen en de overige vleesverwerkende industrie & groothandel in vlees.

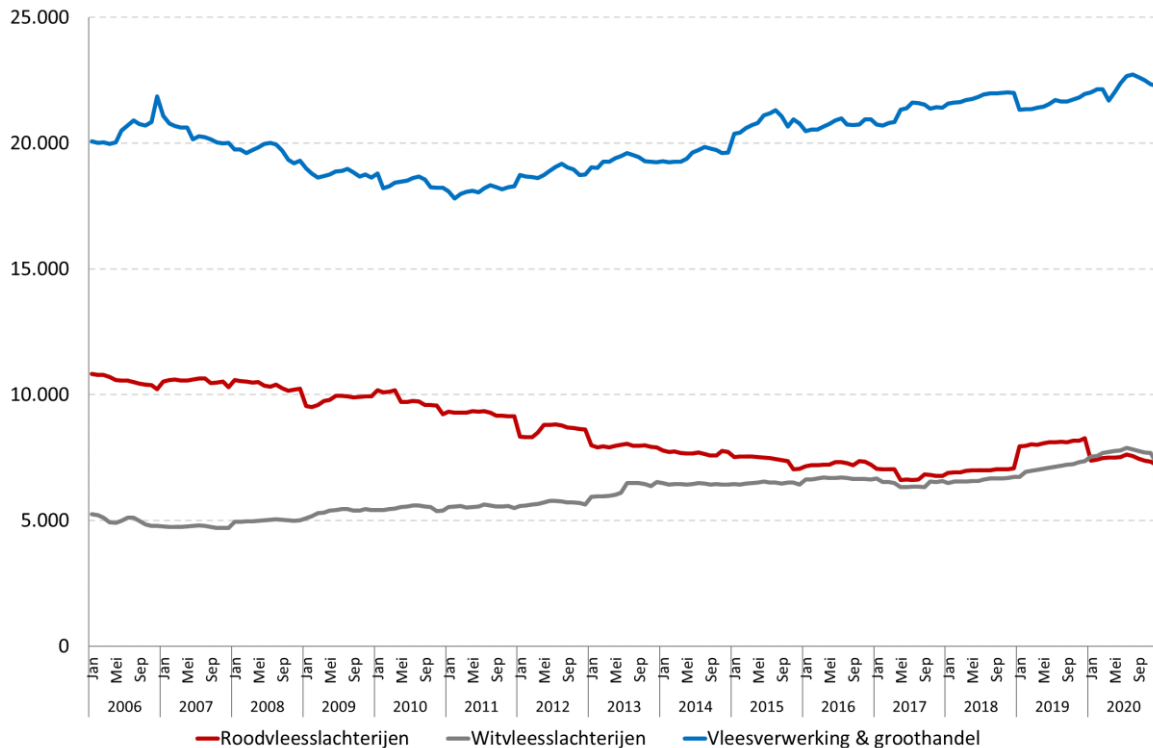
### 2.1 Ontwikkeling aantal werknemers per deelsector

Het totaal aantal werknemers werkzaam in de vleessector is tussen 2006 en 2020 gestegen van 36,1 naar 37,4 duizend personen. De stijging zat vooral in de witvleesslachterijen (van 5,0 naar 7,7 duizend werknemers) en in de overige vleesverwerkende industrie & groothandel in vlees (van 20,5 naar 22,3 duizend werknemers), zie Figuur 2.1. De werkgelegenheid bij de roodvleesslachterijen is tussen 2006 en 2020 gedaald van 10,6 naar 7,4 duizend werknemers. Sinds 2017 is in deze deelsector wel weer sprake van een lichte stijging. Onduidelijk is in hoeverre conjuncturele ontwikkelingen de werkgelegenheid in de vleessector hebben beïnvloed. De kredietcrisis van 2008-2013 heeft in ieder geval niet gezorgd voor een daling van de werkgelegenheid in de witvleesslachterijen, maar mogelijk wel in de roodvleesslachterijen, waar vanaf 2010 een daling van het aantal werknemers is te zien. In de overige vleesverwerkende industrie & groothandel in vlees werd voor de kredietcrisis van 2008-2013 al een daling van de werkgelegenheid ingezet en deze slaat in 2011 juist om in een stijging van de werkgelegenheid.

### 2.2 Aandeel arbeidsmigranten per deelsector

Het aantal arbeidsmigranten in de vleessector houdt tussen 2006 en 2020 ongeveer gelijke tred met het totaal aantal werknemers in de vleessector, al neemt het aandeel wel toe, vooral de laatste jaren. Dat geldt voor alle drie de onderscheiden deelsectoren.

Figuur 2.1 Totaal aantal werknemers in de vleessector is tussen 2006 en 2020 gestegen, maar gedaald bij de roodvleesslachterijen\*

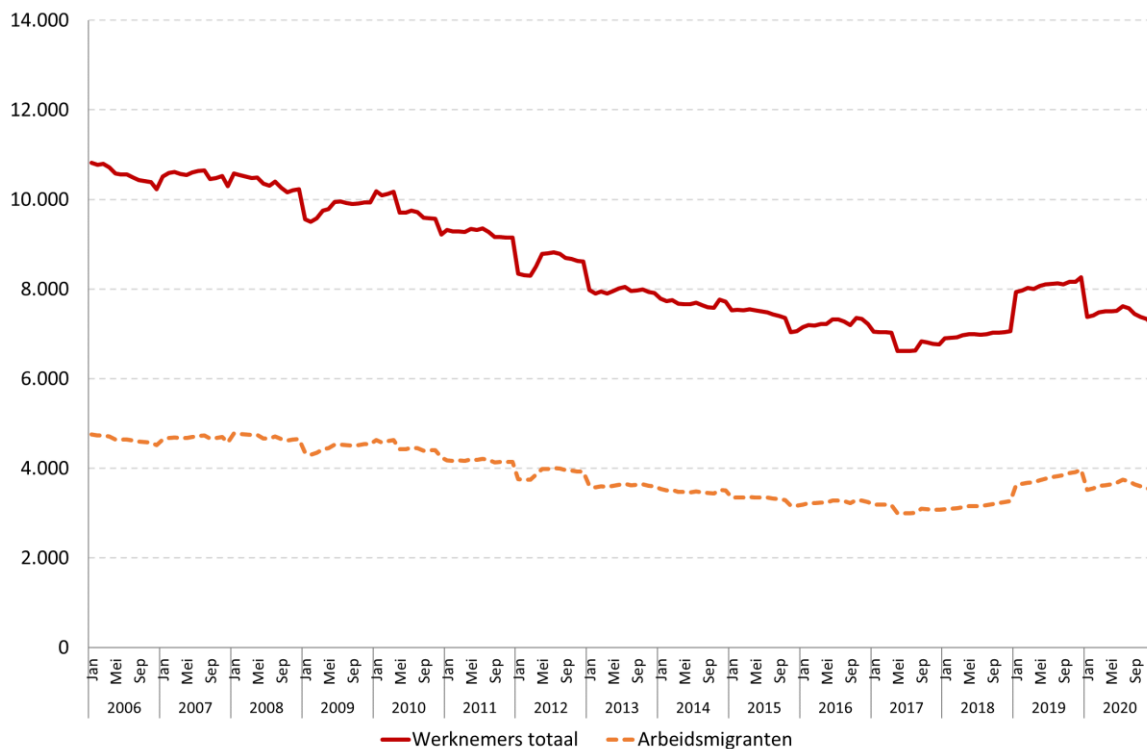


\* Trendbreuken mede veroorzaakt doordat bedrijven statistisch heringedeeld worden in andere sector (SBI-code).  
Bron: CBS Microdata, COV & NEPLUVI, bewerking SEO Economisch Onderzoek

Figuur 2.2 laat deze ontwikkeling zien voor de roodvleesslachterijen, waar de totale werkgelegenheid tussen 2006 en 2017 daalde van 10,6 naar 7,4 duizend werknemers en die voor arbeidsmigranten van 4,6 naar 3,6 duizend. Vanaf 2017 is er sprake van een stijgende werkgelegenheid in de roodvleesslachterijen, met een navenante stijging van het aantal arbeidsmigranten. In de volgende hoofdstukken wordt duidelijk dat die stijging zowel arbeidsmigranten in directe dienst als uitzendkrachten betreft. In 2020 is sprake van een plotselinge daling van de werkgelegenheid in de roodvleesslachterijen, waarschijnlijk als gevolg van de coronapandemie en de gevolgen die dat heeft voor de vraag naar roodvlees (lockdown) en het aanbod van werknemers, met name arbeidsmigranten.

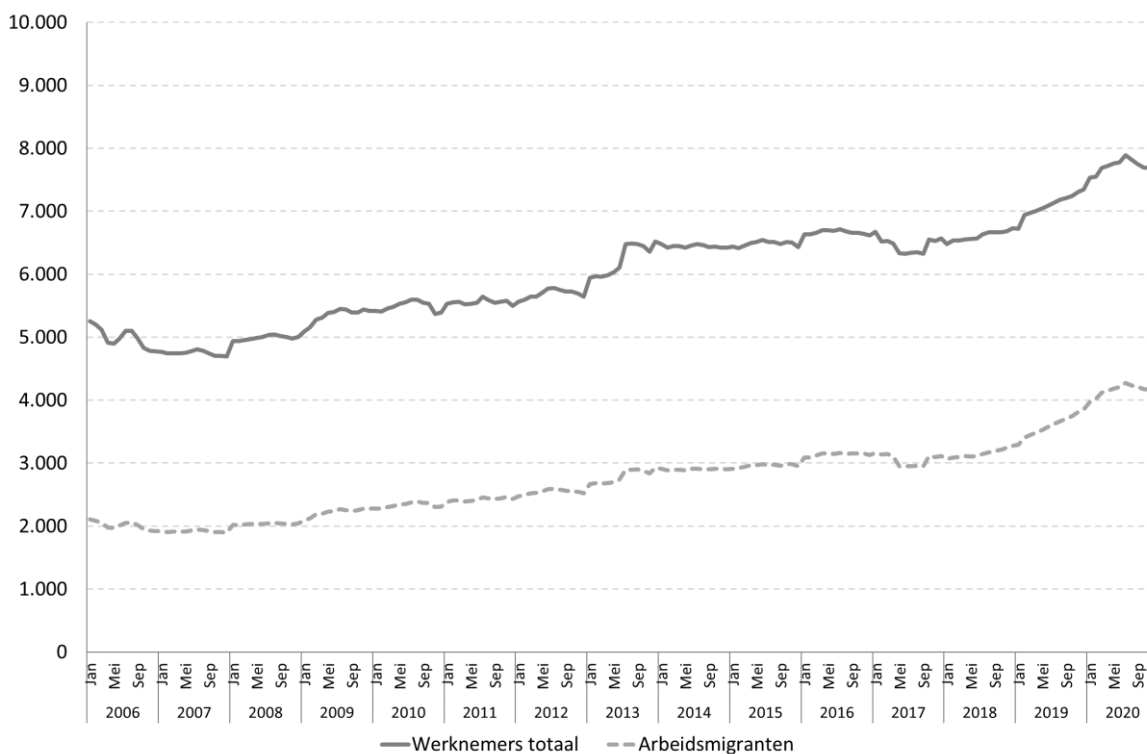
In de witvleesslachterijen is er gedurende de gehele periode tussen 2006 en 2020 sprake van een stijgende werkgelegenheid, van 5,0 naar 7,8 duizend werknemers in totaal, met een stijging van het aantal arbeidsmigranten van 2,0 naar 4,1 duizend werknemers, zie Figuur 2.3. Ook hier is in 2020 een relatief scherpe daling van de werkgelegenheid te zien, vermoedelijk veroorzaakt door de coronapandemie en de tijdelijke terugval in de vraag naar witvlees (lockdown) of het aanbod van arbeidskrachten. Daarbij zijn het vooral de arbeidsmigranten die hun aandeel in de totale werkgelegenheid zien teruglopen, mogelijk door reisbeperkingen of coronabesmettingen.

Figuur 2.2 Aantal werknemers in de roodvleesslachterijen stijgt sinds 2017, na een daling sinds 2007, aantal arbeidsmigranten beweegt mee



Bron: CBS Microdata & COV, bewerking SEO Economisch Onderzoek

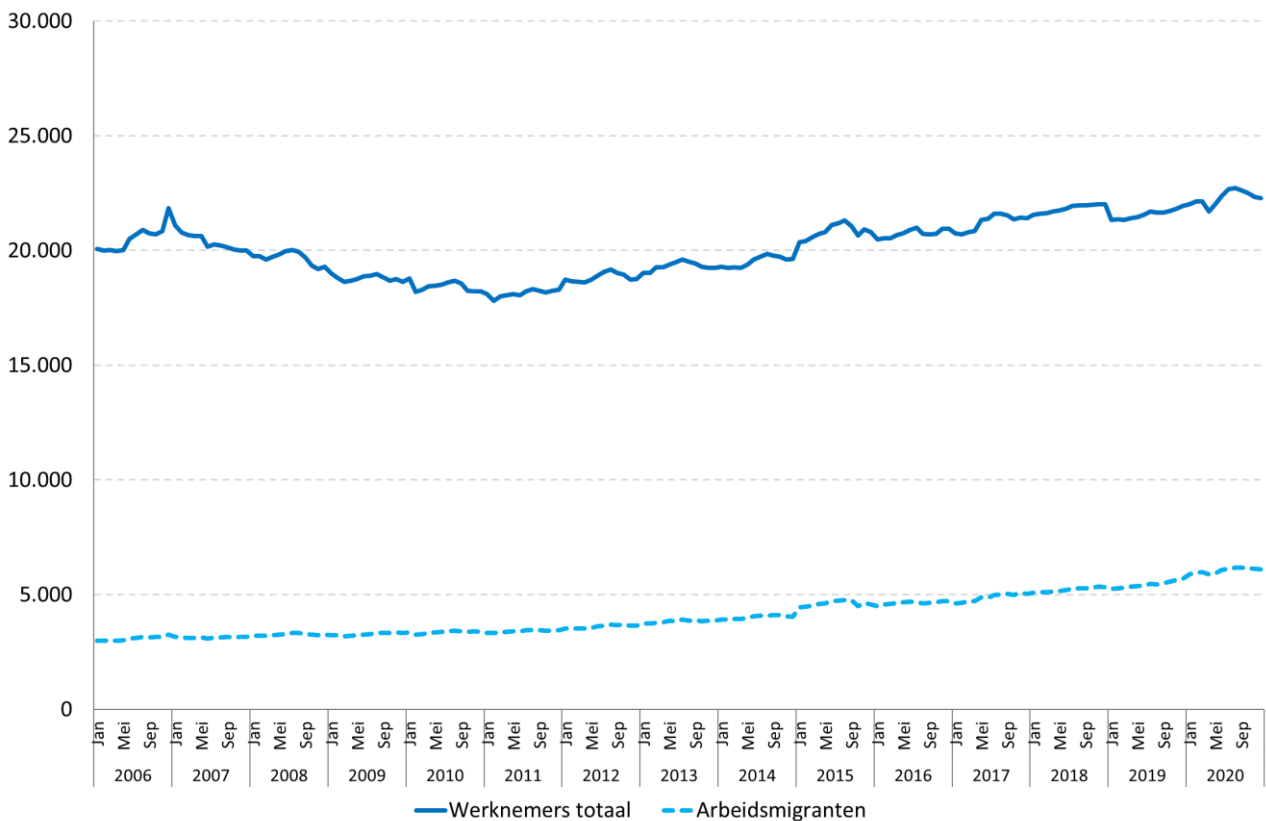
Figuur 2.3 Aantal werknemers in de witvleesslachterijen stijgt sinds 2007, aantal arbeidsmigranten beweegt mee



Bron: CBS Microdata & NEPLUVI, bewerking SEO Economisch Onderzoek

Bij de overige vleesverwerkende industrie & groothandel in vlees tussen 2006 en 2020 sprake van een totale stijging van de werkgelegenheid van 20,5 naar 22,3 duizend werknemers, maar die stijging zit uitsluitend in de periode 2011-2020, zie Figuur 2.4. Tijdens het begin van de kredietcrisis (2008-2011) is de totale werkgelegenheid in deze deelsector afgenomen van 20,4 naar 18,1 duizend werknemers. Het aantal arbeidsmigranten in de vleesverwerking & groothandel is langzaam blijven groeien, met een sterker tempo vanaf 2014. Ook hier is in de loop van 2020 een teruggang in de totale werkgelegenheid te zien, vermoedelijk als gevolg van de coronapandemie.

Figuur 2.4 Aantal werknemers in de vleesverwerkende industrie & groothandel in vlees stijgt sinds 2010, na een daling sinds 2006, het aantal arbeidsmigranten in deze deelsector stijgt vooral de laatste jaren

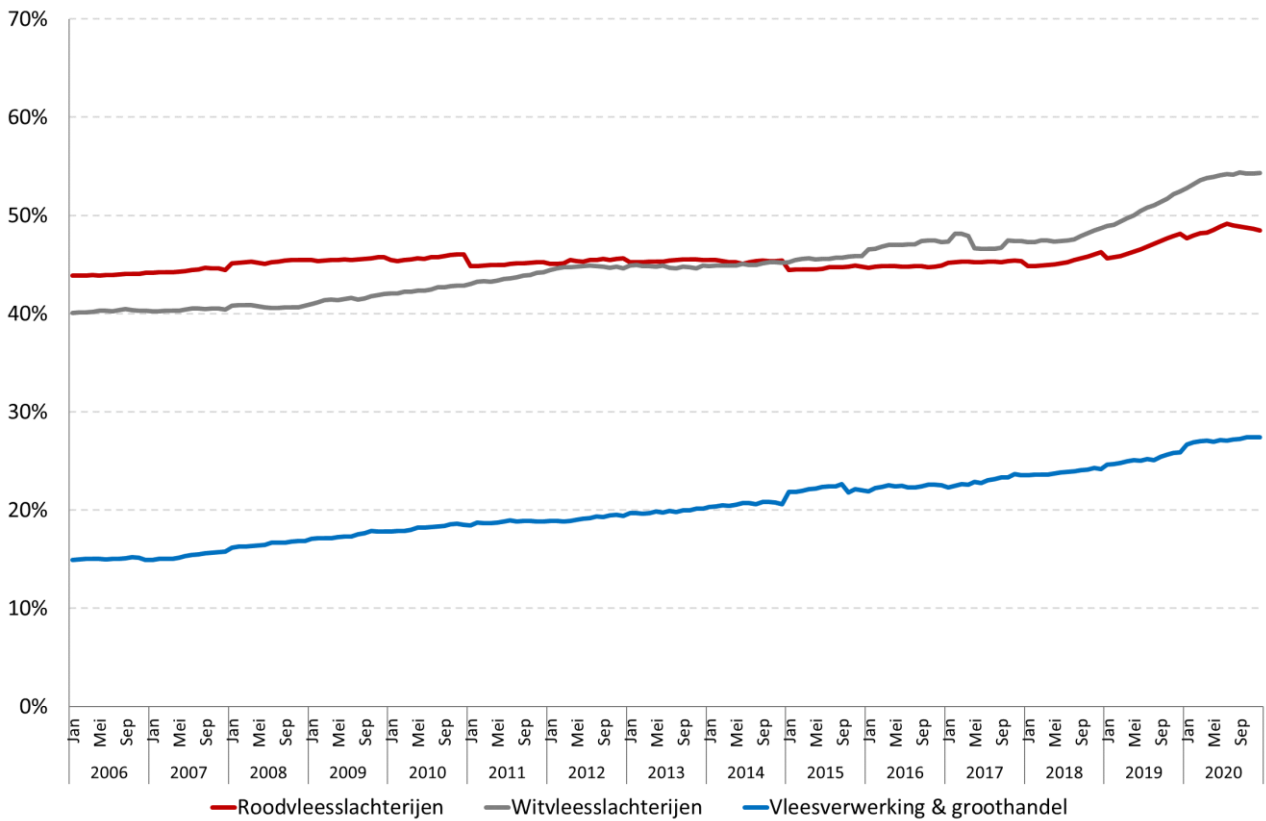


Bron: CBS Microdata, COV & NEPLUVI, bewerking SEO Economisch Onderzoek

Figuur 2.5 zet voor de drie deelsectoren van de vleessector de ontwikkeling van het aandeel arbeidsmigranten in de totale werkgelegenheid nog eens op een rij. Los van de ontwikkelingen in de totale werkgelegenheid in de afzonderlijke deelsectoren, neemt het aandeel arbeidsmigranten overal langzaam toe, in elk geval tussen 2006 en 2017. In 2018 is eerst sprake van een daling van het aandeel arbeidsmigranten, om vervolgens in alle drie de deelsectoren sterk toe te nemen, sterker dan in de jaren voorafgaand. Die toename wordt in 2020 omgebogen in een afname, mogelijk als gevolg van de coronapandemie.



Figuur 2.5 Aandeel arbeidsmigranten onder het totaal aantal werknemers in de vleessector neemt toe en varieert tussen de 15 en 55 procent tussen de verschillende deelsectoren



Bron: CBS Microdata, COV & NEPLUVI, bewerking SEO Economisch Onderzoek

Het aandeel arbeidsmigranten ligt gedurende vrijwel de gehele periode tussen 2006 en 2020 in dezelfde orde van grootte in de roodvlees- en witvleesslachterijen, al neemt het aandeel in de witvleesslachterijen de laatste jaren wel iets sneller toe. Inmiddels is dat aandeel in de slachterijen gemiddeld 51 procent. In de overige vleesverwerking & groothandel in vlees is het aandeel gestegen tot bijna 30 procent. Daarbij is sprake van een groot verschil in het aandeel arbeidsmigranten tussen werknemers in directe dienst en uitzendkrachten. In de laatste groep ligt het aandeel arbeidsmigranten hoger dan in de eerste groep. De hoofdstukken 3 en 4 gaan daar nader op in. Een toename van het aandeel uitzendkrachten in de vleessector zorgt daarom ook voor een toename van het aandeel arbeidsmigranten onder het totaal aantal werknemers in de vleessector.

## 3 Ontwikkeling werknemers in directe dienst

Onder werknemers in directe dienst van een werkgever in de vleessector is het aandeel arbeidsmigranten tussen 2006 en 2020 sterk toegenomen, van ongeveer 10 naar 25 procent. Dat geldt voor zowel slachterijen als de overige vleessector. Van een seizoenspatroon is in deze groep werknemers geen sprake.

Dit hoofdstuk gaat specifiek in op de groep werknemers in directe dienst bij werkgevers in de vleessector. Voor deze groep zijn bij uitstek nauwkeurige gegevens beschikbaar in de CBS Microdata, waarmee voor deze groep een exact antwoord kan worden gegeven op onderzoeksvraag 1 (aantal werknemers en aandeel arbeidsmigranten), onderzoeksvraag 2 (fluctuatie in het aantal werknemers gedurende een jaar) en onderzoeksvraag 3 (ontwikkelingen in het aantal werknemers in de afgelopen 20 jaar). Werknemers in directe dienst kunnen een contract hebben voor onbepaalde duur (een vast contract) of een contract voor bepaalde duur (een tijdelijk contract). Werknemers in directe dienst kunnen ook worden ingezet bij andere bedrijven in de vleessector. Het gaat dan om uitzendkrachten of gedetacheerden die onder de cao van de vleessector vallen. Zowel vaste als tijdelijke contracten kunnen tegelijkertijd oproepcontracten zijn. Bij oproepcontracten is het aantal gewerkte uren flexibel in de tijd, afhankelijk van de hoeveelheid werk dat er is. Er zijn oproepcontracten voor een variabel aantal vaste uren of voor een minimaal aantal uren. Als het minimaal aantal uren nul is, spreekt men van nulurencontracten. Onderscheid naar soorten contracten van werknemers in directe dienst wordt gemaakt in hoofdstuk 4.

### 3.1 Ontwikkeling aantal werknemers in directe dienst

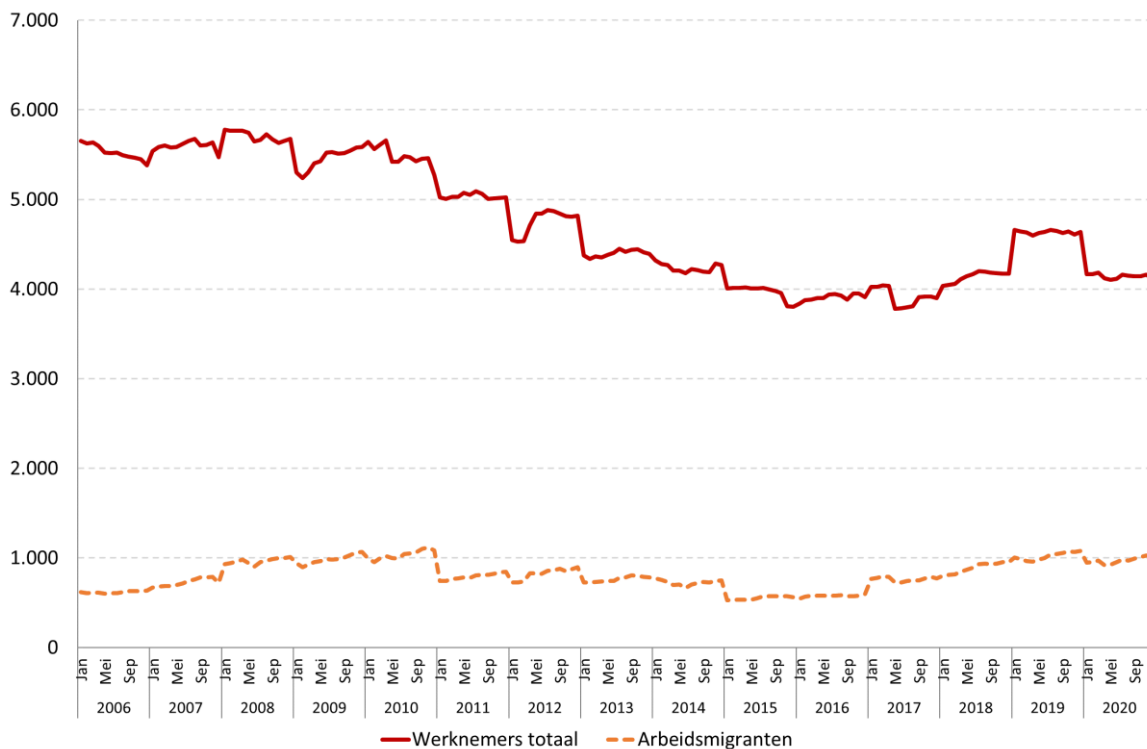
Het aantal werknemers in directe dienst van werkgevers van de roodvleesslachterijen is vanaf 2006 gestaag gedaald van 5,6 duizend naar 3,8 duizend in 2016, zie Figuur 3.1. Vanaf 2016 is het aantal werknemers in directe dienst weer langzaam toegenomen tot 4,1 duizend in 2020. Relatief grote tussentijdse veranderingen in het aantal werknemers in directe dienst in de figuur worden voornamelijk veroorzaakt door een verandering van deelsector waar bedrijven – en daarmee hun werknemers – statistisch worden ingedeeld. Dat betreft dus voornamelijk administratieve veranderingen.

In de witvleesslachterijen neemt het aantal werknemers in directe dienst sinds 2007 gestaag toe, van 2,6 duizend werknemers naar 3,9 duizend werknemers in 2020, zie Figuur 3.2.<sup>4</sup> Die toename was tijdens de kredietcrisis (2008-2013) ongeveer gelijk aan de periode daarna.

---

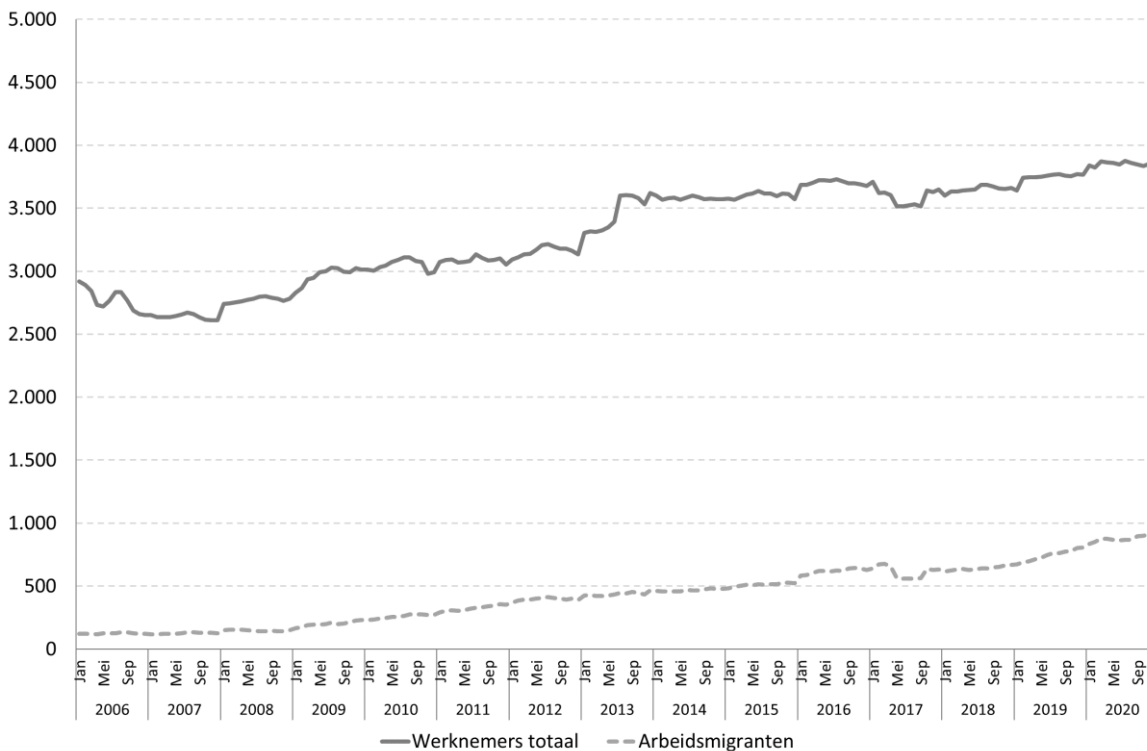
<sup>4</sup> Dit aantal ligt hoger dan volgens de brancheorganisatie van de pluimveesector NEPLUVI. Waarschijnlijk wordt een deel van wat NEPLUVI omschrijft als vleesverwerkende bedrijven in de pluimveesector in de SBI-indeling van het CBS toegevoegd aan de pluimveeslachterijen. Daarnaast valt ook de slacht van wild en gevogelte onder de SBI-code voor pluimveeslachterijen.

Figuur 3.1 Aantal werknemers in directe dienst in de roodvleesslachterijen is vanaf 2006 gedaald, met vanaf 2017 een lichte stijging



Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek

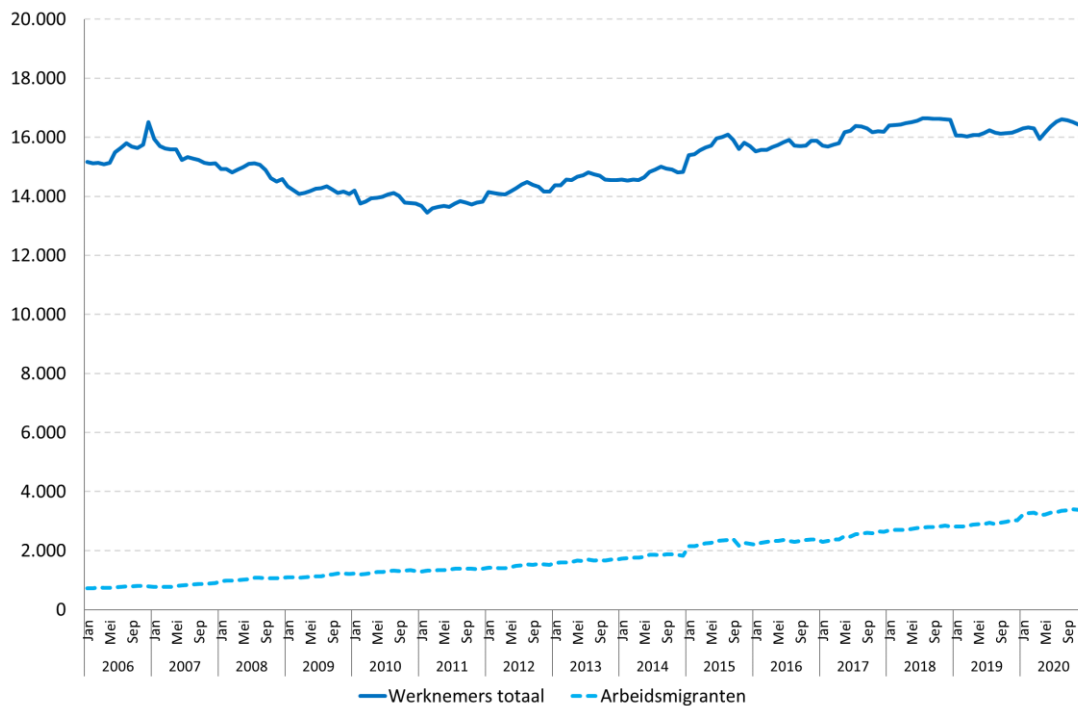
Figuur 3.2 Aantal werknemers in directe dienst in de witvleesslachterijen stijgt gestaag vanaf 2007



Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek

In de overige vleessector, waaronder de overige vleesverwerkende bedrijven in de roodvlees- en witvleessector, plus de groothandel in vlees en vleeswaren, wild en gevogelte, is het aantal werknemers in directe dienst vanaf 2007 geleidelijk gedaald, mogelijk onder invloed van de kredietcrisis die de economische groei drukte tussen 2008 en 2013, zie Figuur 3.3. Al vanaf 2011 is echter weer sprake van een geleidelijke groei van het aantal werknemers in directe dienst van werkgevers in de overige vleessector, waardoor het totaal aantal in 2020 ongeveer weer terug is op het niveau van 2007 (rond 16,5 duizend).

Figuur 3.3 Aantal werknemers in directe dienst in de overige vleesverwerkende industrie & groothandel in vlees is tijdens de kredietcrisis van 2008-2013 gedaald en daarna weer gestegen



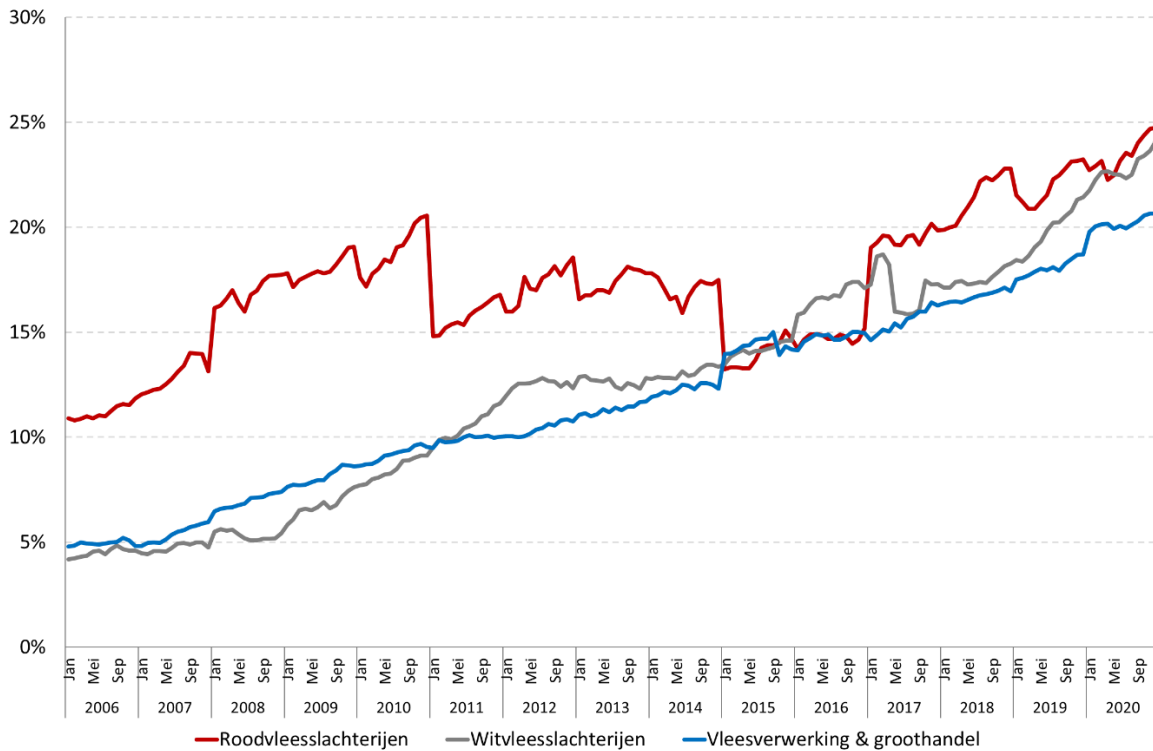
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek

## 3.2 Ontwikkeling aandeel arbeidsmigranten in directe dienst

In alle deelsectoren van de vleessector is het aandeel arbeidsmigranten onder werknemers in directe dienst tussen 2006 en 2020 aanzienlijk toegenomen, zie Figuur 3.4. Met arbeidsmigranten worden alle werknemers bij Nederlandse bedrijven bedoeld die niet de Nederlandse nationaliteit hebben.<sup>5</sup> De ontwikkeling van dat aandeel wordt ook teruggevonden in de ontwikkeling van het aantal arbeidsmigranten ten opzichte van het totaal aantal werknemers in directe dienst in de figuren 3.1 tot en met 3.3. De sterkste stijging van het aandeel heeft plaatsgevonden in de witvleesslachterijen: van 4,2 procent in 2006 in naar 24,1 procent in 2020. De minst sterke stijging komt voor rekening van de roodvleesslachterijen (van 10,9 naar 24,7 procent), maar daar ligt het aandeel arbeidsmigranten wel (nog net) het hoogst van alle deelsectoren in de vleessector.

<sup>5</sup> Dat is dus inclusief niet-Nederlandse werknemers die zich hier voor langere tijd hebben gevestigd of als kennismigrant naar Nederland zijn gekomen. Vooral deze laatste groep is van zeer beperkte omvang in de vleessector.

Figuur 3.4 Het aandeel arbeidsmigranten onder werknemers in directe dienst is tussen 2006 en 2020 in alle deelsectoren van de vleessector aanzienlijk toegenomen

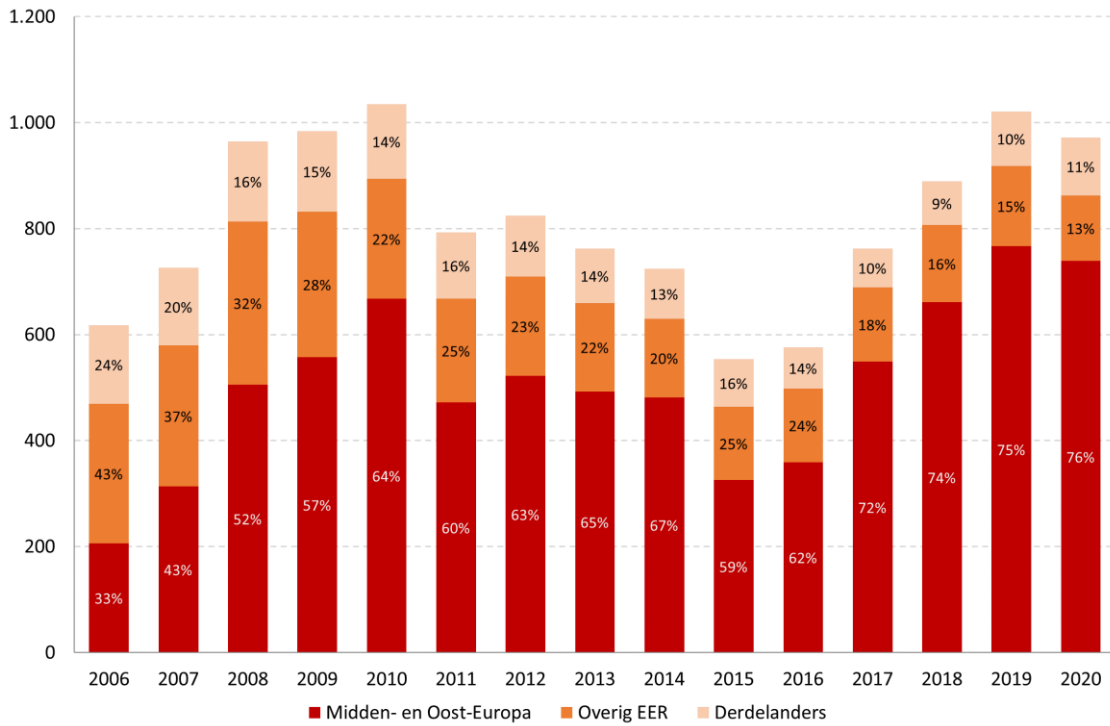


Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek

### 3.3 Herkomst van arbeidsmigranten in directe dienst

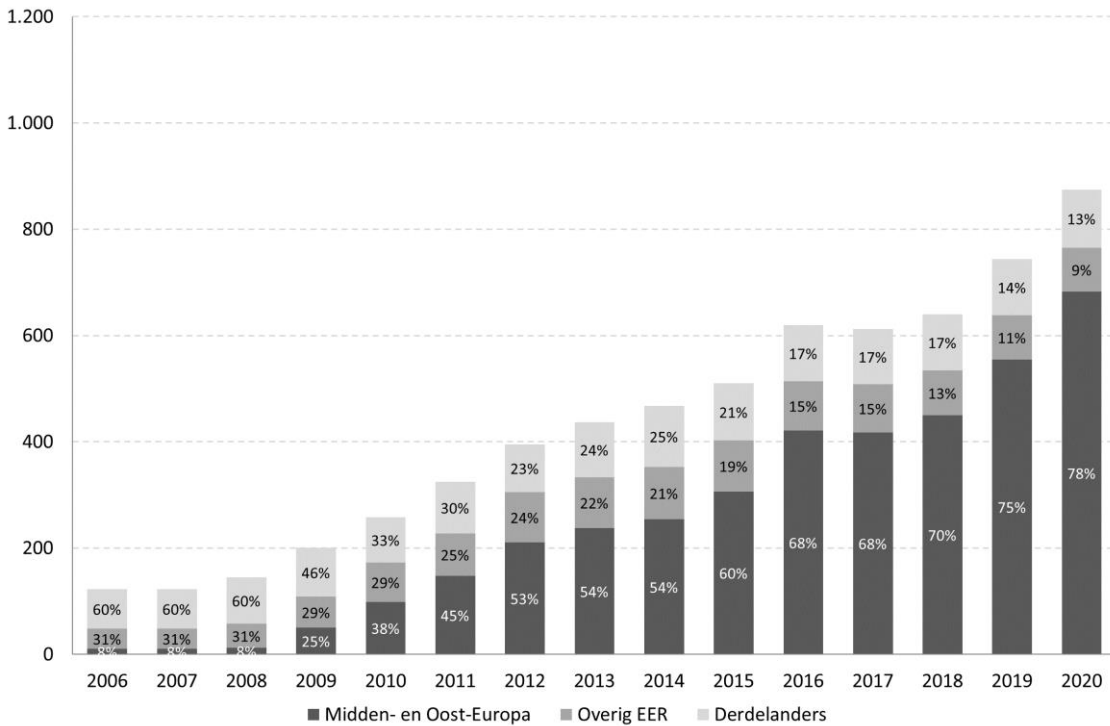
Arbeidsmigranten zijn afkomstig uit verschillende landen. In de figuren 3.5 tot en met 3.7 is voor de drie deelsectoren binnen de vleessector onderscheid gemaakt tussen arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa (voornamelijk Polen, Roemenen en Hongaren), uit andere landen binnen de Europese Economische Ruimte (EER) (voornamelijk Duitsers, Belgen en Spanjaarden) en arbeidsmigranten uit landen buiten de EER, ook wel derdelanders genoemd. In 2006 was de groep ‘overig EER’ nog de grootste groep arbeidsmigranten, maar dat is sindsdien in snel tempo ingehaald door arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa. Inmiddels bestaat in alle deelsectoren van de vleessector de groep arbeidsmigranten voor driekwart uit werknemers uit Midden- en Oost-Europa. De groep derdelanders houdt in de gehele periode met 10 tot 15 procent een bescheiden aandeel in het totaal. Duidelijk is dat de groei van het aantal arbeidsmigranten in directe dienst van werkgevers in de witvleesslachterijen en overige vleesverwerkende industrie & groothandel in vlees vrijwel volledig bestaat uit werknemers uit Midden- en Oost-Europa.

Figuur 3.5 Driekwart van de arbeidsmigranten onder werknemers in directe dienst van roodvleesslachterijen is afkomstig uit Midden- en Oost-Europa, een tiende van buiten de EER



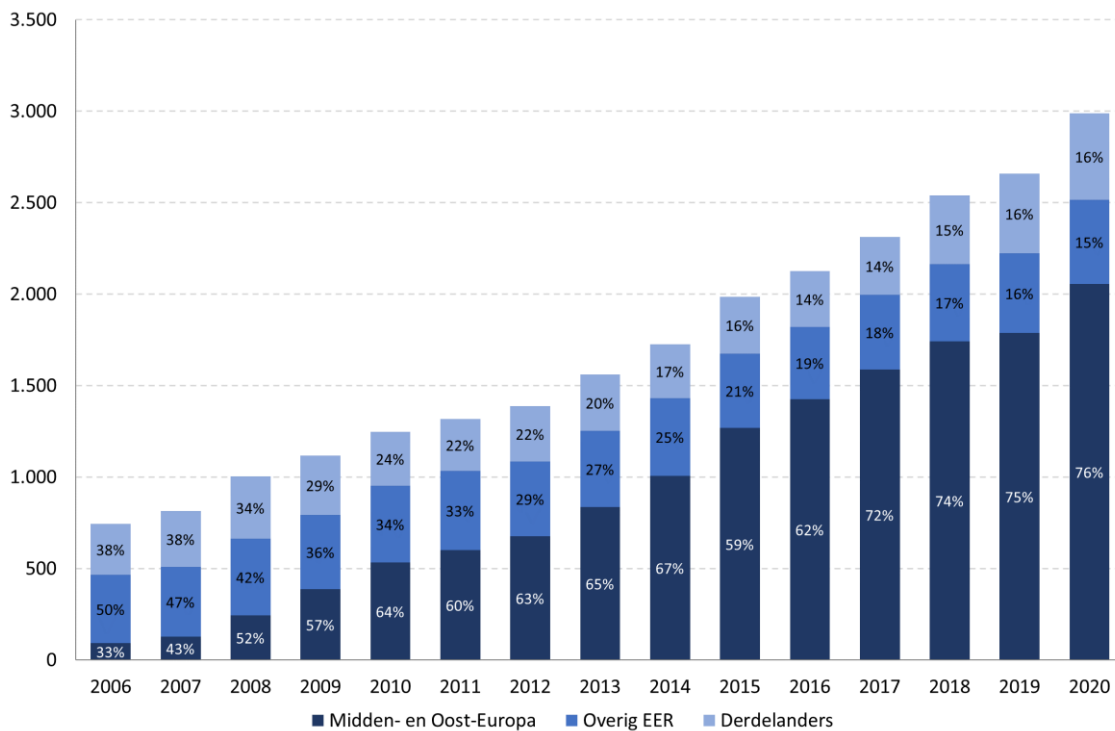
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek

Figuur 3.6 Het aantal arbeidsmigranten onder werknemers in directe dienst van witvleesslachterijen is het laatste decennium vooral gegroeid door werknemers afkomstig uit Midden- en Oost-Europa



Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek

Figuur 3.7 Driekwart van de arbeidsmigranten onder werknemers in directe dienst in de overige vleessector is afkomstig uit Midden- en Oost-Europa, een tiende van buiten de EER

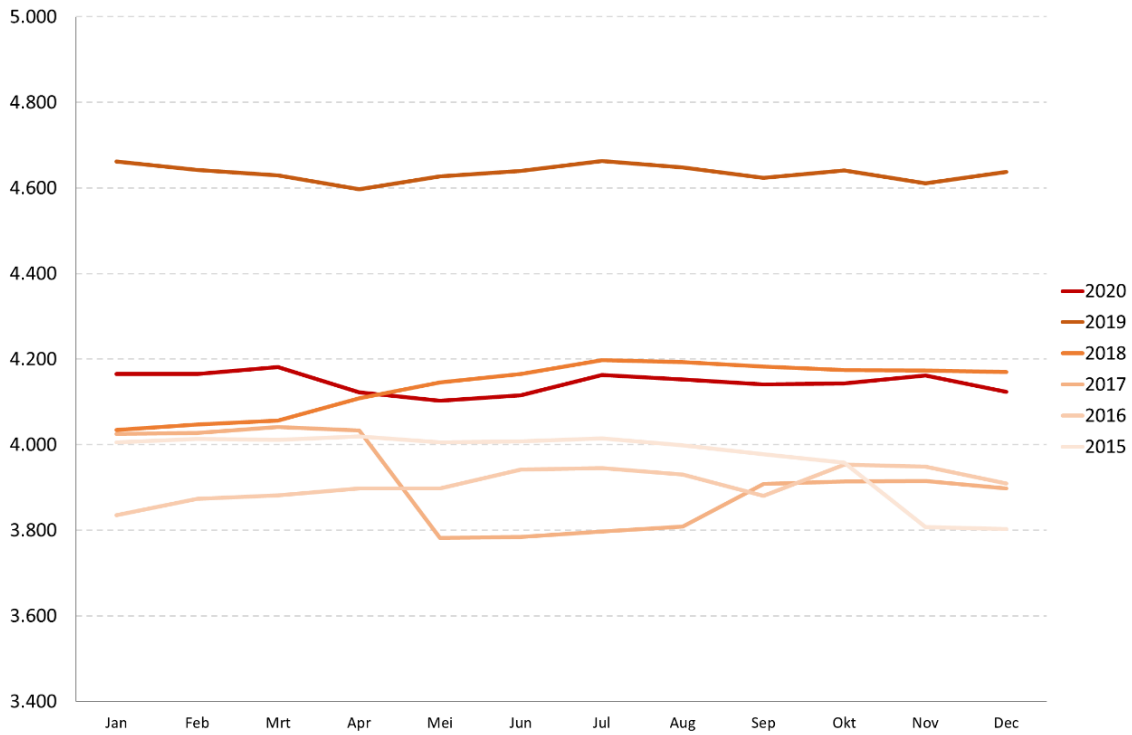


Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek

### 3.4 Fluctuatie aantal werknemers gedurende het jaar

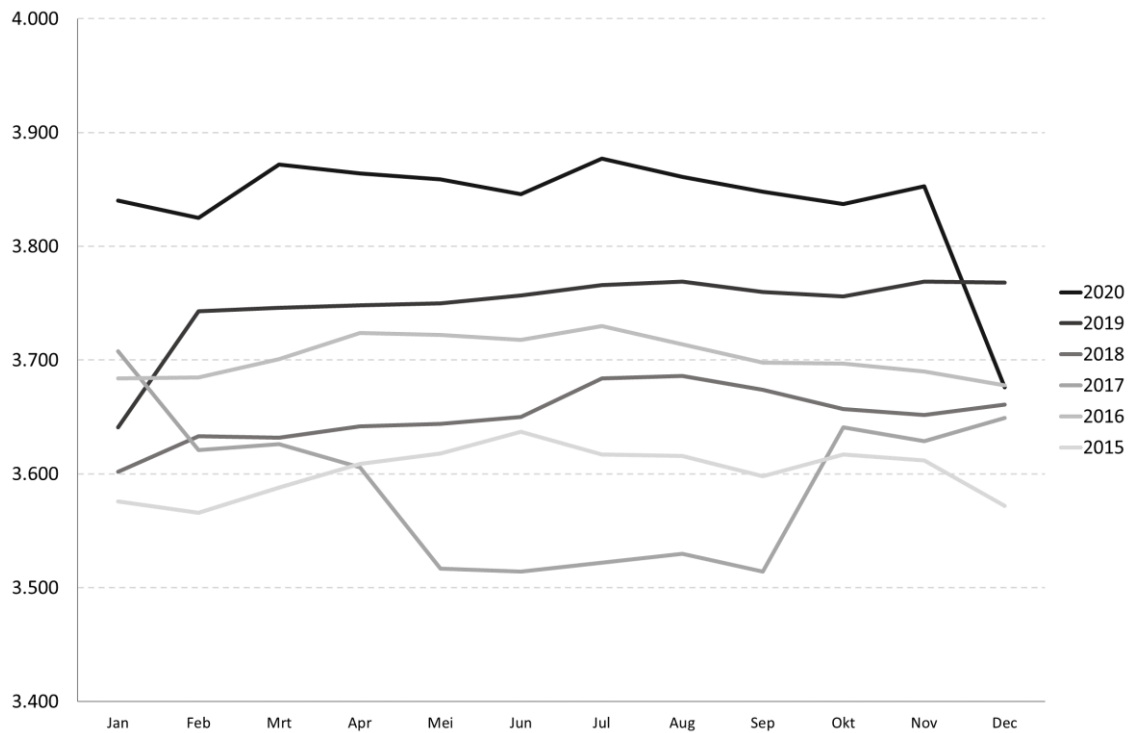
In hoeverre is er in de vleessector in het algemeen en in de slachthuizen in het bijzonder sprake van fluctuatie in de werkgelegenheid gedurende een jaar, die wellicht kan worden aangemerkt als seizoenspatroon? Het ligt voor de hand dat een fluctuatie in de vraag naar arbeid grotendeels wordt opgevangen met tijdelijke werknemers, in het bijzonder uitzendkrachten. Maar ook werknemers in directe dienst hebben voor een deel tijdelijke arbeidscontracten (zie hoofdstuk 4), waardoor ook in deze groep werknemers mogelijk een seizoenspatroon kan worden waargenomen. De figuren 3.8 tot en met 3.10 laten voor achtereenvolgens de roodvleesslachterijen, de witvleesslachterijen en de overige vleesverwerkende industrie & groothandel in vlees het totaal aantal werknemers in directe dienst gedurende het jaar zien. Dit betreft elk van de jaren 2015 tot en met 2020. Bij de slachterijen zijn de lijntjes gedurende het jaar redelijk vlak en zit de grootste variatie tussen de jaren. Dat laat zien dat er van fluctuatie of van een seizoenspatroon bij werknemers in directe dienst geen sprake is. Bij de overige vleessector is er wel sprake van een min of meer consistente fluctuatie gedurende het jaar, met een piek in de zomer en een dal in het voorjaar. Het gaat om een verschil van maximaal 10 procent in het aantal werknemers in directe dienst gedurende het jaar.

Figuur 3.8 Het aantal werknemers in directe dienst bij roodvleeslachterijen groeit sterker in de loop van de jaren dan dat het verschilt gedurende een jaar, hetgeen wijst op het ontbreken van een seizoenspatroon



Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek

Figuur 3.9 Hetzelfde patroon is te zien bij het aantal werknemers in directe dienst bij witvleeslachterijen, hetgeen ook hier wijst op het ontbreken van een seizoenspatroon

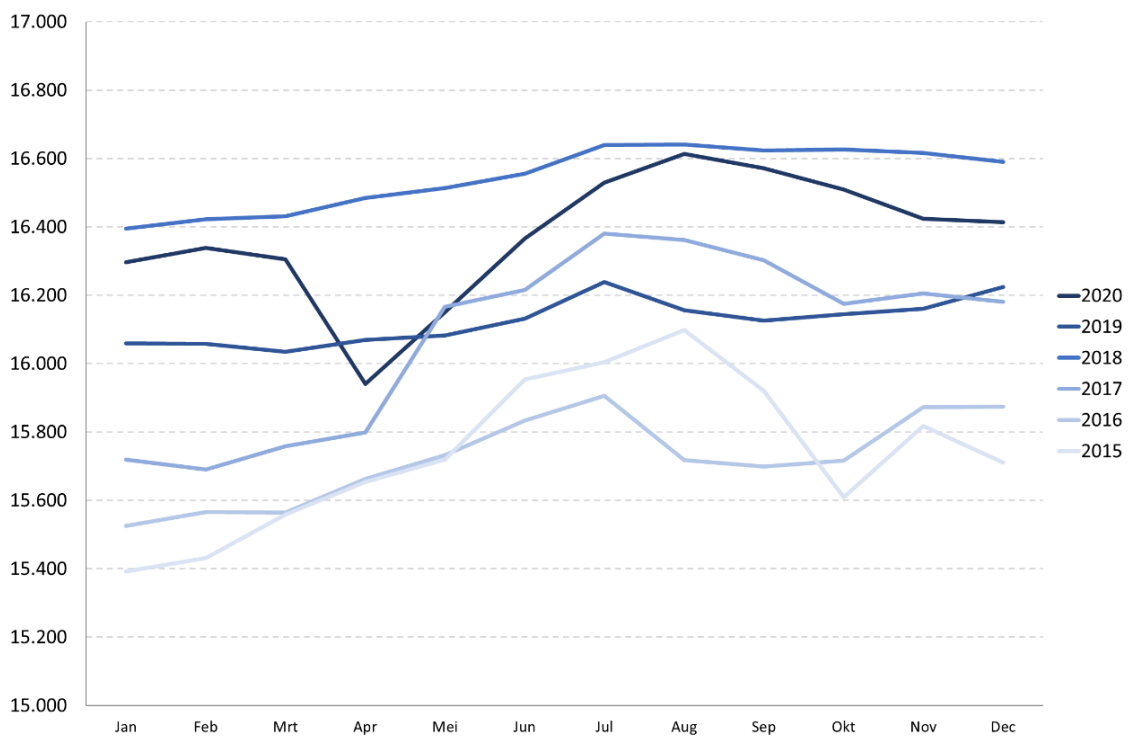


Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek



De relatief grote fluctuatie tussen bepaalde jaren in de figuren 3.8 tot en met 3.10 kan voor het grootste deel worden toegeschreven aan administratieve aanpassingen tussen jaren. Bedrijven die deels opereren in de vleessector en deels in een andere sector kunnen in het ene jaar worden ingedeeld bij de vleesindustrie en in het andere jaar bij een sector met een andere SBI-code. Wanneer dat grotere bedrijven zijn, kunnen ze het aantal werknemers dat binnen een SBI-code vallen sterk beïnvloeden. Dat wordt ook teruggevonden in de cijfers in de figuren. Vaak gaat het om een tijdelijke aanpassing, zoals bijvoorbeeld het relatief hoge aantal werknemers in directe dienst in de roodvleesslachterijen in 2019, zie Figuur 3.1.

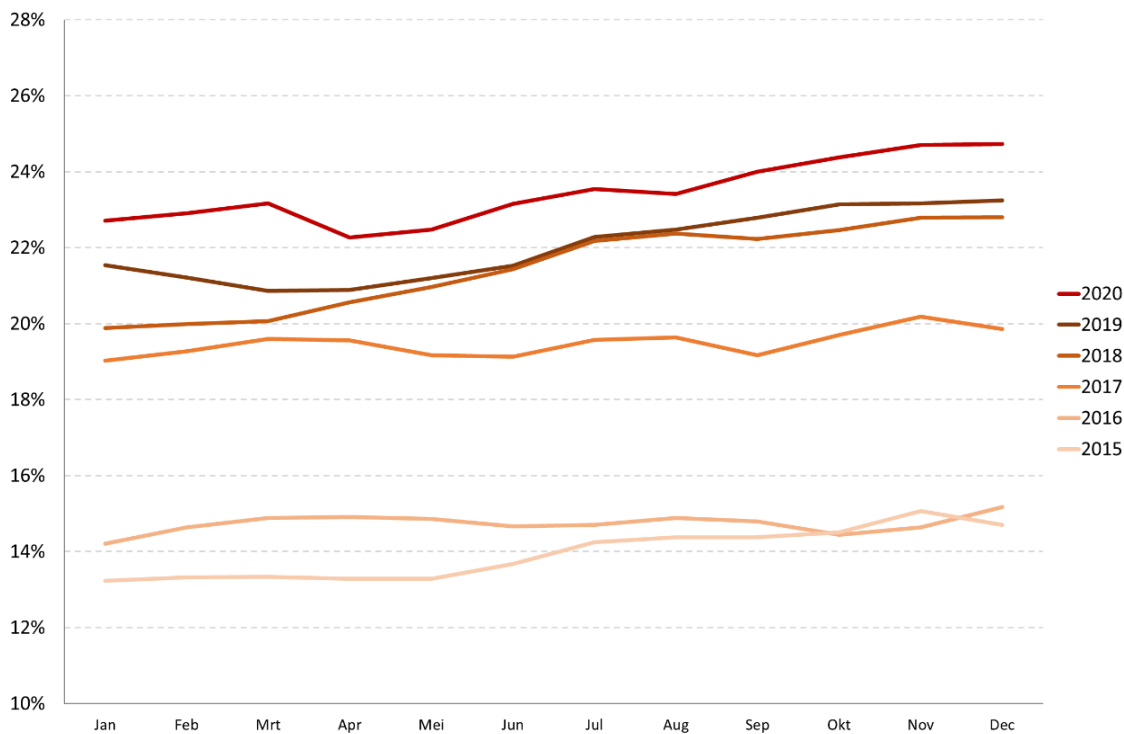
Figuur 3.10 Het aantal werknemers in directe dienst fluctueert meer gedurende het jaar bij overige vleesverwerkende bedrijven & groothandel in vlees dan bij slachterijen, met een maximum in de zomer en een minimum in het voorjaar



Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek

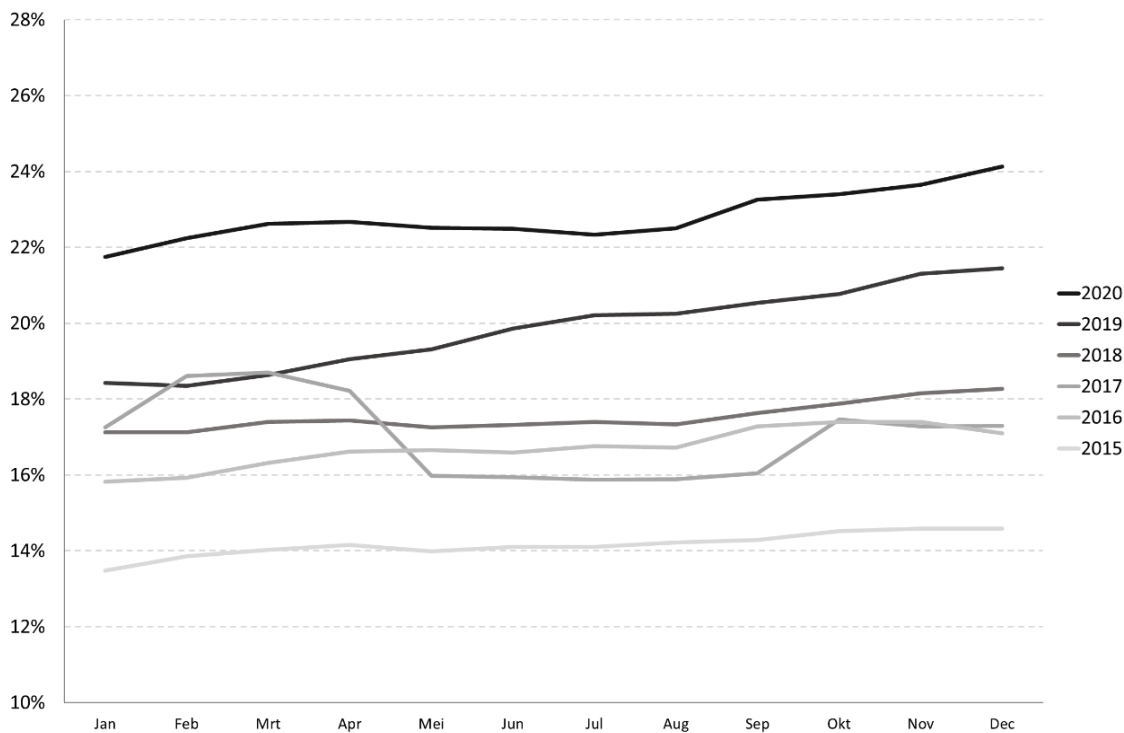
Fluctuaties in de vraag naar arbeid worden vaak opgevangen door uitzendkrachten en tijdelijke werknemers in directe dienst, waar arbeidsmigranten vaak een relatief groot deel van uitmaken (zie hoofdstuk 4). Op zoek naar seizoenspatronen kan daarom ook worden gelet op het aandeel arbeidsmigranten onder werknemers in directe dienst van werkgevers in de vleessector. De figuren 3.11 tot en met 3.13 laten voor achtereenvolgens de roodvlees slachterijen, de witvlees slachterijen en de overige vleesverwerkende industrie & groothandel in vlees het aandeel arbeidsmigranten in het totaal aantal werknemers in directe dienst gedurende het jaar zien, wederom voor de jaren 2015 tot en met 2020. In geen van de figuren kan een consistente variatie in het aandeel arbeidsmigranten gedurende het jaar worden teruggevonden, ook niet in de overige vleesverwerkende industrie. Als er al seizoenspatronen aanwezig zijn in de werkgelegenheid in de vleessector, dan betreft dat in ieder geval niet de arbeidsmigranten of andere werknemers in directe dienst, en al helemaal niet in de slachterijen. Fluctuaties tussen jaren kunnen weer grotendeels worden toegeschreven aan administratieve aanpassingen in de beschikbare gegevens.

Figuur 3.11 De ontwikkeling van het aandeel arbeidsmigranten onder werknemers in directe dienst in de roodvleesslachterijen gedurende het jaar wijst op het ontbreken van een seizoenseffect



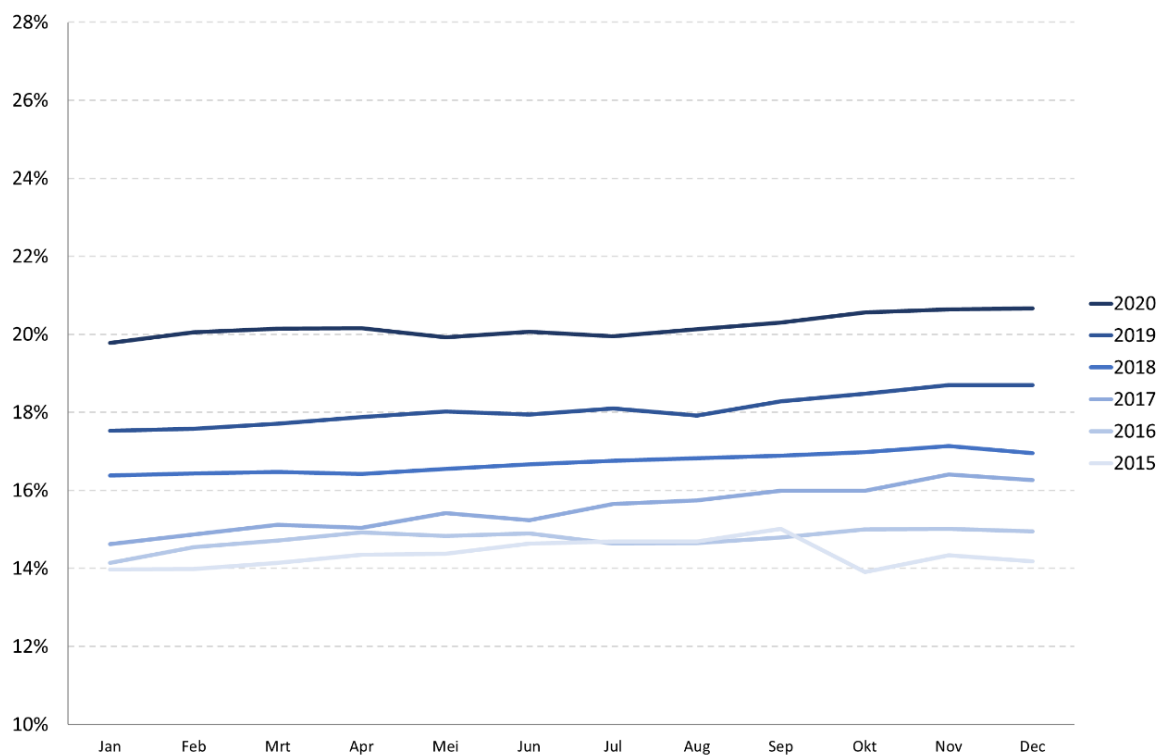
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek

Figuur 3.12 Ook in de witvleesslachterijen wordt in het aandeel arbeidsmigranten onder werknemers in directe dienst gedurende het jaar geen seizoenseffect gevonden



Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek

Figuur 3.13 In de overige vleessector is er een vrijwel constante stijging van het aandeel arbeidsmigranten in de loop van de tijd, ook gedurende afzonderlijke jaren, en wordt er dus geen seizoenseffect gevonden



Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek

## 4 Aantal werknemers naar contractsoort

Het aandeel flexibele contracten onder werknemers in directe dienst van werkgevers in de vleessector varieert rond een gemiddelde van 25 procent en neemt niet substantieel toe of af. Wel ligt dat aandeel hoger onder arbeidsmigranten dan onder Nederlandse werknemers. Het aandeel arbeidsmigranten onder uitzendwerknemers in de vleessector wordt ingeschat op ongeveer 80 à 85 procent.

Dit hoofdstuk geeft antwoord op onderzoeksvraag 4 (aandeel tijdelijke contracten), onderzoeksvraag 5 (aantal uitzendwerknemers) en onderzoeksvraag 6 (door buitenlandse werkgevers in Nederland gedetacheerde werknemers). Voor contracten van werknemers kan allereerst onderscheid worden gemaakt tussen werknemers in directe dienst van een werkgever (paragraaf 4.1) en uitzendkrachten, ofwel werknemers ingehuurd door een werkgever bij een uitzendorganisatie (paragraaf 4.2). Werknemers in directe dienst kunnen een contract hebben voor onbepaalde duur (een vast contract) of een contract voor bepaalde duur (een tijdelijk contract). Zowel vaste als tijdelijke contracten kunnen tegelijkertijd oproepcontracten zijn. Bij oproepcontracten is het aantal gewerkte uren flexibel in de tijd, afhankelijk van de hoeveelheid werk dat er is. Er zijn oproepcontracten voor een variabel aantal vaste uren of voor een minimaal aantal uren. Als het minimaal aantal uren nul is, spreekt men van nulurencontracten. In paragraaf 4.3 wordt nog nader ingegaan op de groep gedetacheerde werknemers. Dat zijn werknemers die in dienst zijn van een niet in Nederland gevestigde werkgever en daarom niet in de Polisadministratie zijn geregistreerd.

### 4.1 Aandeel flexibele contracten in directe dienst

De definitie van flexibele contracten in dit rapport is alle contracten van werknemers in directe dienst met een vooraf bepaalde contractduur, of een vooraf onbepaald aantal werkuren of tijdstip waarop die uren dienen te worden gewerkt. Dat omvat alle tijdelijke contracten, oproepcontracten en uitzendcontracten bij een werkgever in de vleessector. De groep in directe dienst van de vleessector met een uitzendcontract betreft uitzendkrachten die werken voor bedrijven die op grond van hun specialisme worden ingedeeld in de vleessector en niet in de uitzendsector.

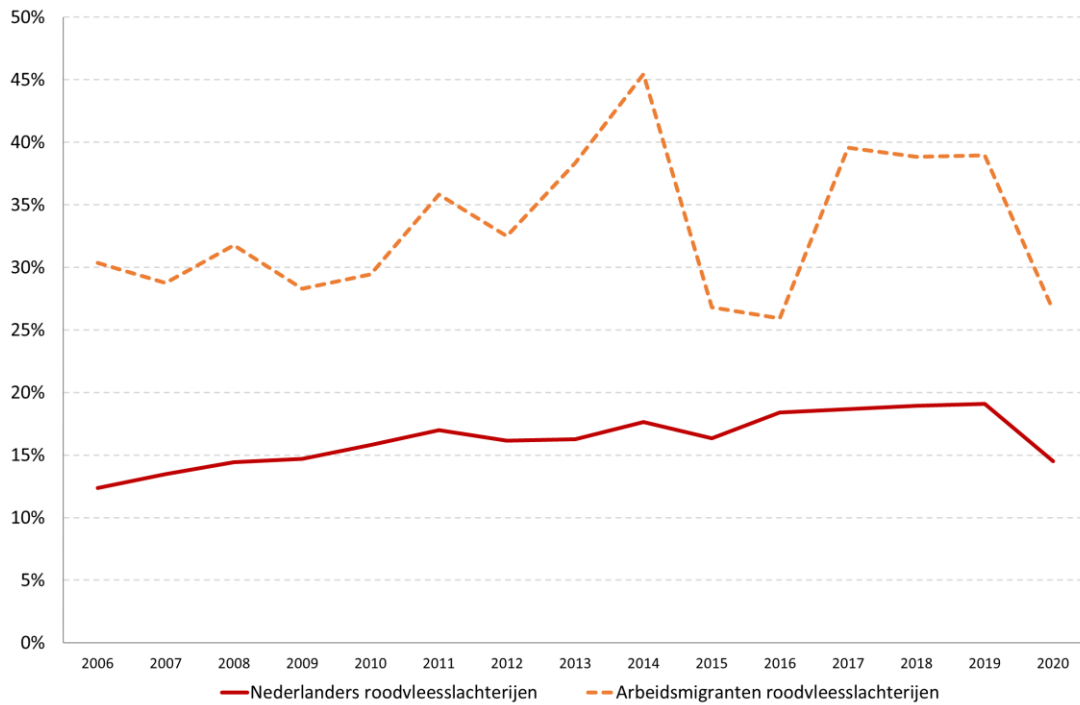
In de roodvleesslachterijen ligt het aandeel flexibele contracten onder werknemers in directe dienst op ongeveer 20 procent en dat aandeel is sinds 2006 licht toegenomen, zie Figuur 4.1. Het aandeel flexibele contracten verschilt aanzienlijk tussen Nederlandse werknemers<sup>6</sup> en arbeidsmigranten in directe dienst: voor de eerste groep ligt het gemiddeld op minder dan een vijfde, voor arbeidsmigranten ligt het aandeel op ongeveer een derde. In beide groepen is het aandeel flexibele contracten in 2020 plotseling sterk afgenomen.<sup>7</sup> Dat kan enerzijds liggen aan de invoering van de Wet Arbeidsmarkt in Balans (WAB), waarmee tijdelijke arbeidscontracten in vergelijking met vaste arbeidscontracten duurder zijn geworden. Anderzijds kan die afname liggen aan een daling van de

<sup>6</sup> In de vorige hoofdstukken is steeds een vergelijking gemaakt tussen het totaal aantal werknemers en de groep arbeidsmigranten als deelverzameling daarvan. Hier wordt expliciet een vergelijking gemaakt tussen de complementaire groepen Nederlandse werknemers en arbeidsmigranten. Dat maakt het gemakkelijker om het aandeel flexibele contracten tussen beide groepen te kunnen vergelijken.

<sup>7</sup> In de groep arbeidsmigranten fluctueert het aandeel flexibele contracten sterk in de tijd en lijkt de daling in 2020 niet anders dan eerdere incidentele fluctuaties in het aandeel flexibele contracten, maar de samenloop met de plotselinge daling van het aantal flexibele contracten onder de groep Nederlandse werknemers maakt het opvallend.

vraag naar arbeid als gevolg van de coronacrisis en de daarmee gepaard gaande lockdown. Een verlaging van de productie leidt vaak allereerst tot het niet verlengen van tijdelijke contracten.

Figuur 4.1 Het aandeel flexibele contracten (tijdelijk, oproep, uitzend) in roodvleesslachterijen ligt ongeveer twee keer hoger voor arbeidsmigranten dan voor Nederlandse werknemers in directe dienst



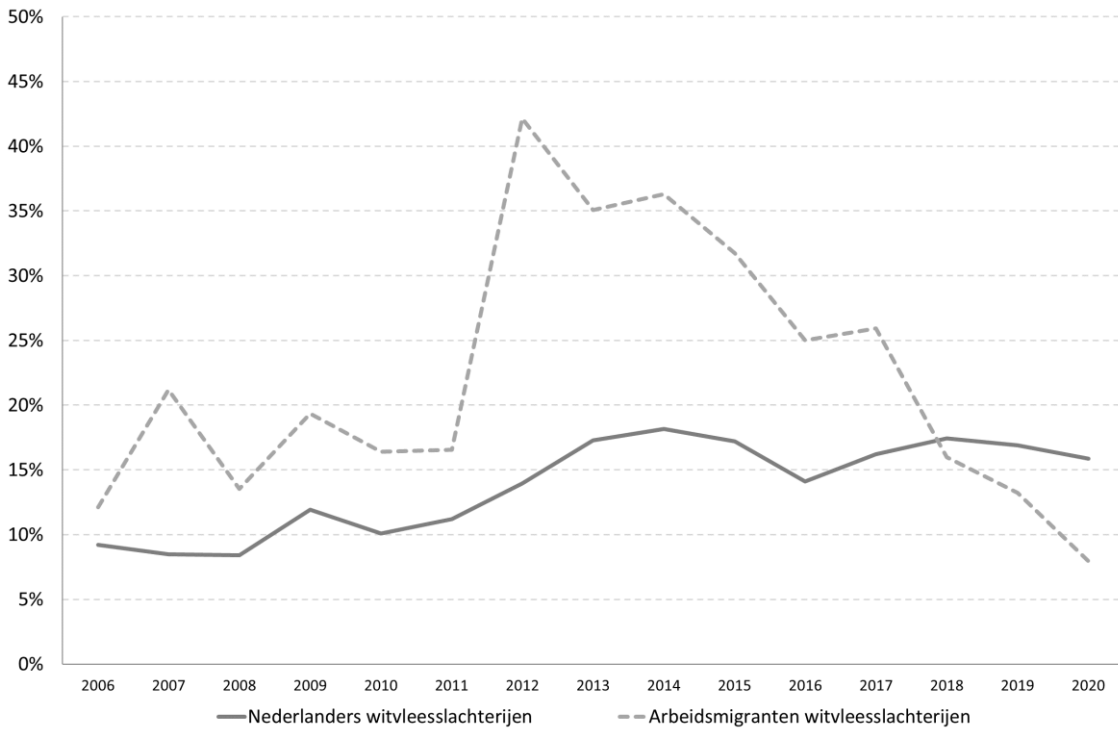
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek

Bij de witvleesslachterijen ligt het aandeel flexibele contracten al langere tijd ongeveer tussen 10 en 20 procent, met een kleiner verschil tussen Nederlandse werknemers en arbeidsmigranten in directe dienst dan bij de roodvleesslachterijen, zie Figuur 4.2. Ook hier neemt het aandeel in 2020 af, maar die afname is al in eerdere jaren ingezet.

Ook bij de overige vleesverwerkende industrie & groothandel in vlees is het verschil in het aandeel flexibele contracten gering tussen Nederlandse werknemers en arbeidsmigranten in directe dienst van een werkgever. Het gaat om grofweg een derde van alle werknemers in directe dienst. Dat aandeel nam tussen 2006 en 2013 nog toe, maar sinds 2013 neemt het aandeel af, met een versnelling in 2020 die mogelijk weer samenhangt met de WAB en/of de coronacrisis.

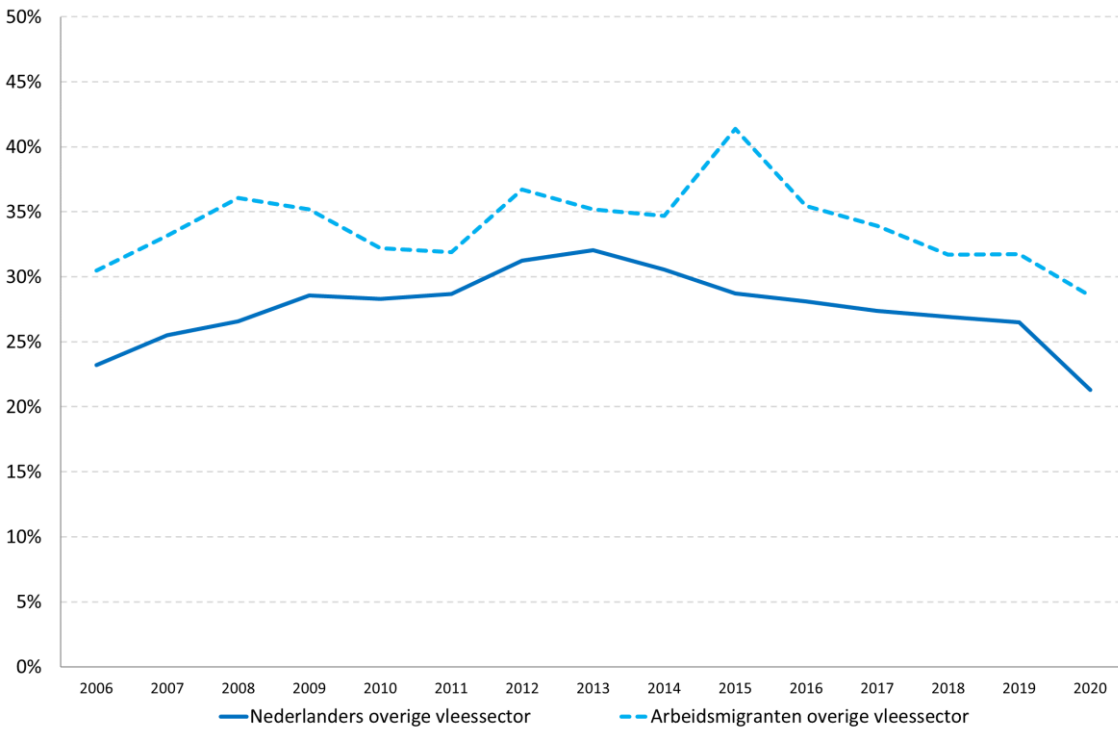
Per saldo is er bij werknemers in directe dienst van een werkgever in de vleessector dus geen sprake van een substantiële toe- of afname van het aandeel flexibele contracten over een langere periode van tenminste 15 jaar. Het aandeel flexibele contracten ligt afhankelijk van de sector en de herkomst van werknemers tussen 10 en 40 procent. Het aandeel vaste contracten onder werknemers in directe dienst van een werkgever in de vleessector komt daarmee uit op 60 tot 90 procent.

Figuur 4.2 Het aandeel flexibele contracten (tijdelijk, oproep, uitzend) van arbeidsmigranten in witveesslachterijen piekte tussen 2011 en 2017 en daalt sindsdien



Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek

Figuur 4.3 Het aandeel flexibele contracten (tijdelijk, oproep, uitzend) in de overige vleessector ligt net iets hoger voor arbeidsmigranten dan voor Nederlandse werknemers in directe dienst



Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek

## 4.2 Aantal uitzendkrachten via een uitzendbureau

Het aantal uitzendkrachten dat werkgevers in de vleessector inlenen bij uitzendorganisaties uit de uitzendsector, is niet precies te achterhalen op grond van registratiegegevens. In de Polisadministratie van de CBS Microdata kunnen uitzendkrachten apart worden onderscheiden, maar niet de sector waaraan ze worden uitgeleend. Op basis van de Polisadministratie alleen kan daarom niet worden vastgesteld hoeveel uitzendkrachten er in de slachterijen en in de overige vleessector werken. Het aantal uitzendkrachten in de vleessector is daarom ingeschat op basis van een combinatie van registratiegegevens en informatie van werkgevers in de vleessector.

De basis voor de berekening van het aantal uitzendkrachten in de vleessector wordt gevormd door het totaal aantal werknemers in directe dienst in de Polisadministratie. Via de Vereniging van de Nederlandse Pluimveeverwerkende Industrie (NEPLUVI) is bekend welk aandeel van de werknemers in de witvleessector werkzaam is in productiefuncties en welk aandeel in overige functies. Onder de veronderstelling dat uitzendkrachten vrijwel uitsluitend werkzaam zijn in productiefuncties, is NEPLUVI gevraagd een inschatting te maken van het aandeel uitzendkrachten in het totaal van werknemers in productiefuncties, apart voor slachterijen en overige vleesverwerkende bedrijven. Ook is gevraagd naar veranderingen in dit aandeel gedurende de afgelopen vijf jaar. De inschatting van het huidige aandeel uitzendkrachten in productiefuncties bedraagt 65 procent voor de slachterijen en 53 procent voor de overige witvleesverwerkende bedrijven, waarbij nauwelijks verandering wordt gezien gedurende de afgelopen jaren. Op basis daarvan is het totaal aantal uitzendkrachten ingeleend door de witvleessector berekend. Ook is door NEPLUVI een inschatting gemaakt van het aandeel arbeidsmigranten binnen de groep uitzendkrachten. Daarmee is het aantal arbeidsmigranten binnen de groep uitzendkrachten berekend.

Voor de roodvleessector is niet bekend welk deel van de werknemers in productiefuncties werkzaam is en welk deel in andere functies. Daarom is veronderstelt dat deze aandelen vergelijkbaar zijn met de witvleessector. Wel zijn via de Centrale Organisatie in de Vleessector (COV) inschattingen verkregen voor het aandeel uitzendkrachten in productiefuncties in de roodvleessector en het aandeel arbeidsmigranten onder de groep uitzendkrachten. Voor de roodvleesslachterijen wordt het aandeel uitzendkrachten in productiefuncties voor de periode 2016-2021 ingeschat op een afnemend aandeel van 70 tot 65 procent, voor de overige roodvleesverwerkende bedrijven afnemend van 49 tot 45 procent. Met een gemiddeld en constant percentage van 80 procent arbeidsmigranten in de groep uitzendkrachten is het mogelijk om het totaal aantal uitzendwerknemers en arbeidsmigranten in de roodvlees sector te berekenen. Omdat in de roodvleessector een substantieel deel van de uitzendkrachten in dienst zijn bij bedrijven die onder de reguliere cao van de sector vallen, is daar in de berekening van het totaal aantal werknemers bij de roodvleesslachterijen rekening mee gehouden.<sup>8</sup>

Het gaat hier uitdrukkelijk om ingeschatte gemiddelden in de vleessector. Aandelen kunnen verschillen tussen bedrijven en fluctueren in de tijd. Alleen bij gebrek aan betere cijfers wordt hier gebruik gemaakt van deze ingeschatte gemiddelden die nadrukkelijk verbonden worden met betrouwbare registratiegegevens over het aantal productiemedewerkers in de vleessector. Daarmee biedt het een ruwe maar betrouwbare inschatting van het werkelijke aantal uitzendkrachten in de vleessector.

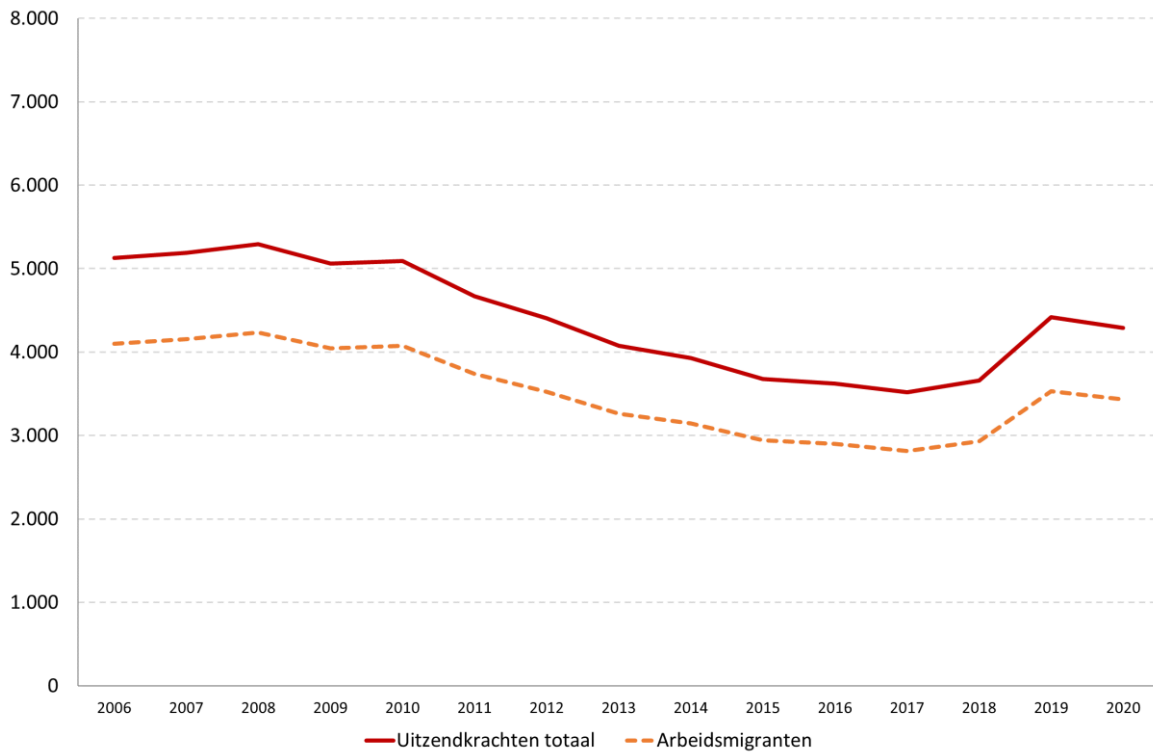
Voor de roodvleesslachterijen komt die inschatting neer op een daling van het aantal uitzendkrachten sinds de start van de kredietcrisis in 2008 en een stijging in recente jaren, zie Figuur 4.4. Het aantal hangt af van de ontwikkeling

---

<sup>8</sup> Door te veronderstellen dat ook 80 procent van de flexwerkers bij de roodvleesslachterijen arbeidsmigrant zijn en dat te vergelijken met het totale aandeel arbeidsmigranten onder werknemers in directe dienst van roodvleesslachterijen, kan worden achterhaald welk deel van de werknemers in directe dienst werken voor een uitzendbedrijf binnen de sector zelf.

van het totaal aantal werknemers in de productie in de roodvleesslachterijen, dat sinds de kredietcrisis is gedaald en recentelijk weer toeneemt. De groep uitzendkrachten bestaat voor het grootste deel uit arbeidsmigranten, naar schatting ongeveer 80 procent.

Figuur 4.4 Het aantal ingeleende uitzendkrachten in de roodvleesslachterijen is vanaf het begin van de kredietcrisis afgenomen als gevolg van een teruglopende productie, met weer een stijging vanaf 2018



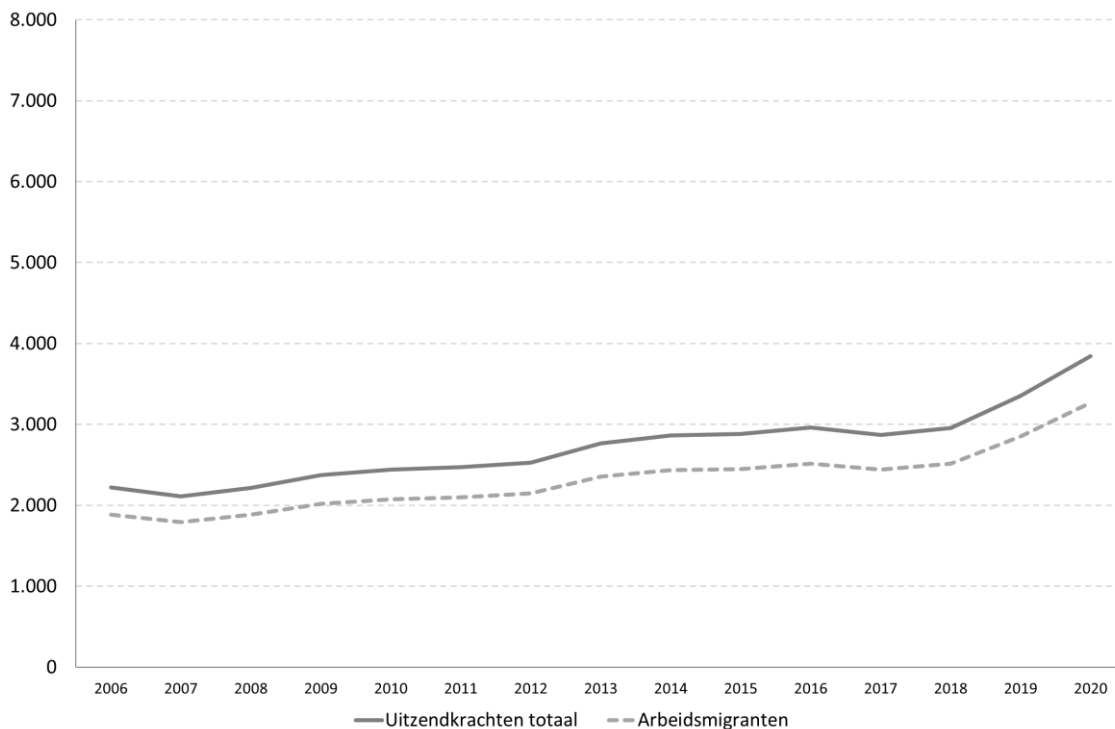
Bron: CBS Microdata & COV, bewerking SEO Economisch Onderzoek

Bij witvleesslachterijen is sinds 2007 juist sprake van een stijging van het aantal werknemers in de productie en derhalve ook van het aantal uitzendkrachten, zie Figuur 4.5. Die stijging versnelt sinds 2018, toen ook het aantal uitzendkrachten in de roodvleesslachterijen weer ging toenemen. Het aandeel arbeidsmigranten onder uitzendkrachten in de witvlees slachterijen wordt ingeschat op 85 procent.

In de overige vleessector volgt het aantal uitzendkrachten de algemene trend in het aantal werknemers (in de productie), met een daling gedurende de kredietcrisis en een stijging daarna, zie Figuur 4.6. Ook hier is er sprake van een versnelling van die stijging vanaf 2018. Het aandeel arbeidsmigranten onder de uitzendkrachten wordt in de overige vleessector ingeschat op het gemiddelde van de roodvleessector, de witvleessector en de groothandel in vlees, vleeswaren, wild en gevogelte. Dat gemiddelde aandeel komt uit op 37 procent.

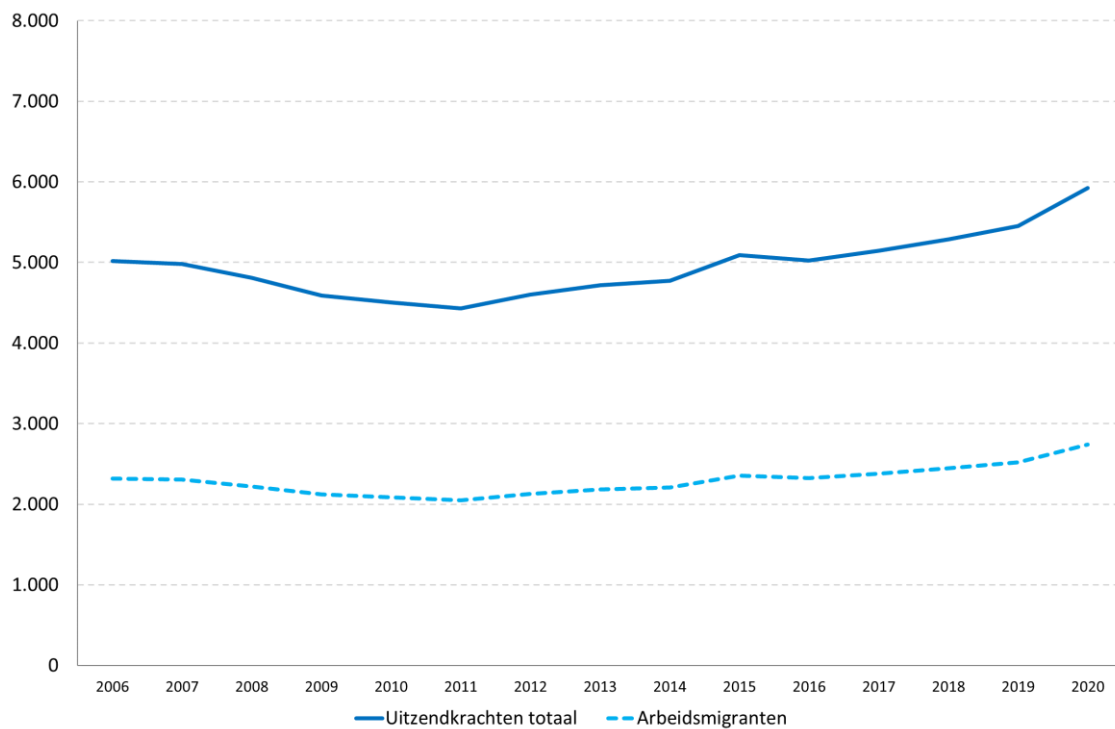


Figuur 4.5 Een toename van de productie in witvleesslachterijen heeft vanaf 2007 geresulteerd in een toenemende vraag naar uitzendkrachten, waarvan een groot deel arbeidsmigranten



Bron: CBS Microdata & NEPLUVI, bewerking SEO Economisch Onderzoek

Figuur 4.6 De toename van ingeleende uitzendkrachten in de overige vleessector houdt ongeveer gelijke tred met de toename van de totale werkgelegenheid in de overige vleessector



Bron: CBS Microdata, COV & NEPLUVI, bewerking SEO Economisch Onderzoek

### 4.3 Aantal werknemers gedetacheerd uit het buitenland

Werknemers die werkzaam zijn in de Nederlandse vleessector, maar in dienst van een buitenlandse werkgever (vanuit het buitenland gedetacheerde werknemers), worden niet geregistreerd in de Polisadministratie. Zij maken daarom geen deel uit van de cijfers zoals die tot dusver zijn gepresenteerd. Een beperkte registratie zorgt ervoor dat onduidelijk is hoeveel gedetacheerde werknemers er exact in de Nederlandse vleessector werken. Er zijn twee bronnen op basis waarvan dat kan worden ingeschat. De eerste is de registratie van A1-verklaringen, die worden afgegeven door het land van herkomst aan gedetacheerde werknemers als bewijs dat ze werknemerspremies betalen in het land van herkomst. Met een A1-verklaring zijn gedetacheerde werknemers vrijgesteld van het betalen van werknemerspremies in het land waar wordt gewerkt en komen daarom ook niet in de Polisadministratie voor. Het afgeven van een A1-verklaring betekent nog niet dat de betreffende buitenlandse werknemer daadwerkelijk (nog altijd) gedetacheerd is in Nederland. Deze bron kan daarom worden gezien als bovengrens van het aantal gedetacheerde werknemers in de Nederlandse vleessector. De tweede bron zijn registratiegegevens uit het Meldloket WagwEU, waar sinds het voorjaar van 2020 in het buitenland gevestigde werkgevers (dienstverrichters) hun naar Nederland gedetacheerde werknemers dienen te melden. Het Meldloket WagwEU en de daaruit voortvloeiende registratiegegevens worden beheerd door de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De SVB rapport hier periodiek over aan het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. De hier gebruikte informatie is met toestemming afkomstig uit die interne rapportages. Daarbij wordt opgemerkt dat het Meldloket WagwEU nog betrekkelijk nieuw is en dat nog wordt gewerkt aan een verbetering van de kwaliteit van de gegevens en de rapportages daarover. Omdat deze meldingen afhankelijk zijn van wat melders zelf invullen, is er geen controle over de mate waarin die overeenkomen met de realiteit en is er vermoedelijk sprake van ondermelding. Deze bron kan daarom worden gezien als ondergrens voor het aantal gedetacheerde werknemers in de vleessector.

Ten aanzien van de A1-verklaringen (zie Tabel 4.1) is in recent onderzoek door SEO<sup>9</sup>, gebaseerd op onderzoek voor de Europese Commissie<sup>10</sup>, ingeschat dat er in 2019 ongeveer 212.000 personen binnen Europa een A1-verklaring hebben ontvangen met bestemming Nederland. Ruim 26 procent daarvan was voor werk in de industrie en bijna 6 procent voor werk in de arbeidsbemiddeling en uitzendsector. Wanneer gebruik wordt gemaakt van de verhouding tussen het aantal werknemers in de vleessector en in de gehele industrie, dan zou ruim 5 procent van de A1-verklaringen met bestemming industrie in Nederland werknemers in de vleessector betreffen, ongeveer 2.800 werknemers. Als analoog gebruik wordt gemaakt van de verhouding tussen het aantal uitzendkrachten in de vleessector en het totaal aantal uitzendkrachten in Nederland (ongeveer 3 procent), dan komen daar nog bijna 400 gedetacheerde uitzendwerknemers in de vleessector bij. Dat zou betekenen dat er in totaal bijna 3.200 gedetacheerde (uitzend)werknemers in de vleessector zouden werken. Dat kan worden gezien als bovengrens voor het werkelijke aantal.<sup>11</sup>

<sup>9</sup> Heyma, Bussink & Vervliet (2022). Posted workers to the Netherlands; Facts and figures. Posted.Stat project voor DG Employment van de Europese Commissie.

<sup>10</sup> European Commission (2021). Posting of workers; Report on A1 Portable Documents issued in 2019. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

<sup>11</sup> Omdat het aandeel gedetacheerde werknemers in de vleessector hoger (of lager) kan liggen dan gemiddeld in de industrie, zijn ook berekeningen gemaakt die onder aanvullende veronderstellingen tot een hoger aantal gedetacheerde werknemers in de vleessector leiden. Die veronderstellingen kunnen echter niet goed worden onderbouwd, waardoor hier wordt uitgegaan van de meest eenvoudige berekeningen die op grond van de beschikbare bronnen kunnen worden gemaakt.

Tabel 4.1 Berekening van het aantal A1-verklaringen van werknemers in de Nederlandse vleessector, als bovengrens voor het aantal vanuit het buitenland gedetacheerde werknemers

	Totaal	Werknemers in de vleessector	Uitzendkrachten in de vleessector
Aantal personen met A1-verklaring in 2019	212.000		
Waarvan in de industrie		26%	
Waarvan in de arbeidsbemiddeling en uitzendsector			6%
Verhouding aantal werknemers in de vleessector en in de gehele industrie		5%	
Verhouding aantal uitzendkrachten in de vleessector en in de gehele uitzendsector			3%
Berekening personen met A1-verklaringen met bestemming vleessector		$5\% \times 26\% \times 212.000$	$3\% \times 6\% \times 212.000$
Bovengrens geschatte aantal personen met A1-verklaring	212.000	2.800	400

Bron: Europese Commissie (2021), bewerking SEO Economisch Onderzoek

Als ondergrens kan gebruik worden gemaakt van het aantal meldingen bij het Meldloket WagwEU (zie Tabel 4.2). In 2020 werden daar voor 13.200 werknemers in de industrie en voor ongeveer 3.000 werknemers in de overige zakelijke dienstverlening een melding gedaan. Gelet op het aandeel werkgelegenheid van de vleessector in de totale industrie (ongeveer 5 procent), het aandeel werkgelegenheid van de uitzendsector in de overige zakelijke dienstverlening (ongeveer 70 procent) en het aandeel van de vleessector in het totaal aantal uitzendwerknemers in Nederland (ongeveer 3 procent), kan worden ingeschat dat ongeveer 650 meldingen in 2020 gedetacheerde werknemers in de vleessector betroffen en ongeveer 50 meldingen in 2020 uitzendwerknemers in de vleessector.

Grofweg kan daarom worden gesteld dat er in de vleessector tussen de 700 en 3.200 vanuit het buitenland gedetacheerde werknemers werkzaam zijn in de Nederlandse vleessector, ofwel tussen de 1 en 7,5 procent van het totaal aantal werknemers in de vleessector.

Tabel 4.2 Berekening van het aantal meldingen bij het Meldloket WagwEU van werknemers in de Nederlandse vleessector, als ondergrens voor het aantal vanuit het buitenland gedetacheerde werknemers

	Totaal	Werknemers in de vleessector	Uitzendkrachten in de vleessector
Aantal personen gemeld in Meldloket WagwEU in 2020	332.000*		
Waarvan betreffende de industrie		13.200	
Waarvan betreffende de overige zakelijke dienstverlening			3.000
Verhouding aantal werknemers in de vleessector en in de gehele industrie		5%	
Verhouding aantal werknemers in de uitzendsector en in de totale overige zakelijke dienstverlening			70%
Verhouding aantal uitzendkrachten in de vleessector en in de gehele uitzendsector			3%
Berekening aantal meldingen Meldloket WagwEU betreffende de vleessector		5% x 13.200	3% x 70% x 3.000
Ondergrens geschatte aantal personen gemeld bij het Meldloket WagwEU in 2020	332.000	650	50

\* Bijna 84 procent van de meldingen betreft het goederenvervoer over de weg.

Bron: Interne rapportages SVB aan SZW, bewerking SEO Economisch Onderzoek

## 5 Duur van verblijf in de vleessector

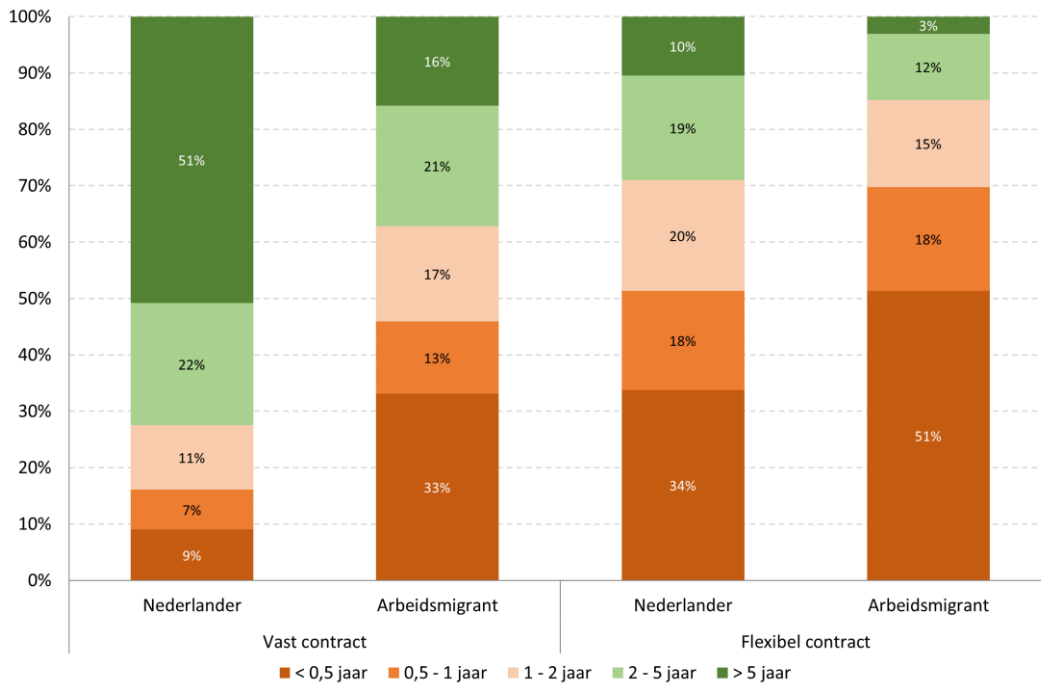
Een groot deel van de werknemers in directe dienst van werkgevers in de vleessector heeft nauwelijks werkervaring in de vleessector. Ongeveer de helft van alle werknemers met een flexibel contract werkt minder dan een jaar in de vleessector. Bij arbeidsmigranten ligt dat net iets hoger dan bij Nederlandse werknemers.

Dit hoofdstuk geeft antwoord op onderzoeksvraag 7: hoe lang werken mensen in de vleessector en hoe verschilt dat naar type arbeidscontract en tussen Nederlandse werknemers en arbeidsmigranten? Het gaat hier alleen om werknemers in directe dienst van een werkgever in de vleessector, omdat voor uitzendwerknemers de verblijfsduur in de vleessector niet kan worden vastgesteld.

Om de vraag naar de verblijfsduur van werknemers in directe dienst van de vleessector te beantwoorden, is voor de volledige periode waarvoor gegevens beschikbaar zijn uit de Polisadministratie (2006 t/m 2020), vastgesteld hoelang werknemers in totaal in de vleessector werkzaam zijn geweest. Wanneer werknemers in die tijd verschillende perioden werkzaam waren in de vleessector, dan zijn die perioden bij elkaar opgeteld. Figuur 5.1 laat voor werknemers, die als laatste werkzaam waren in directe dienst van roodvleesslachterijen, zien hoe lang zij in totaal tussen 2006 en 2020 hebben gewerkt in de vleessector, ongeacht de deelsector van de vleessector waar zij werkzaam waren. Die duur is uitgesplitst naar type arbeidscontract (vaste versus flexibele contracten) en naar herkomst: Nederlandse werknemer of arbeidsmigrant. Nederlandse werknemers met een vast contract bij roodvleesslachterijen hebben in 51 procent van de gevallen meer dan 5 jaar werkervaring in de vleessector, bij arbeidsmigranten met een tijdelijk contract betreft dat slechts 3 procent. Van deze laatste groep werkt juist weer 51 procent korter dan een half jaar in de vleessector, tegen 9 procent van de Nederlanders met een vast contract. Van alle werknemers met een flexibel contract in de roodvleesslachterijen werkt meer dan de helft korter dan een jaar in de vleessector. Voor arbeidsmigranten met een vast contract is dat net iets minder dan de helft. Een grote groep werknemers in de roodvleesslachterijen is dus onervaren in de vleessector. Een deel van de tijdelijke contracten betreft uitzendwerknemers die in dienst zijn van gespecialiseerde uitleenbedrijven in de roodvleessector.

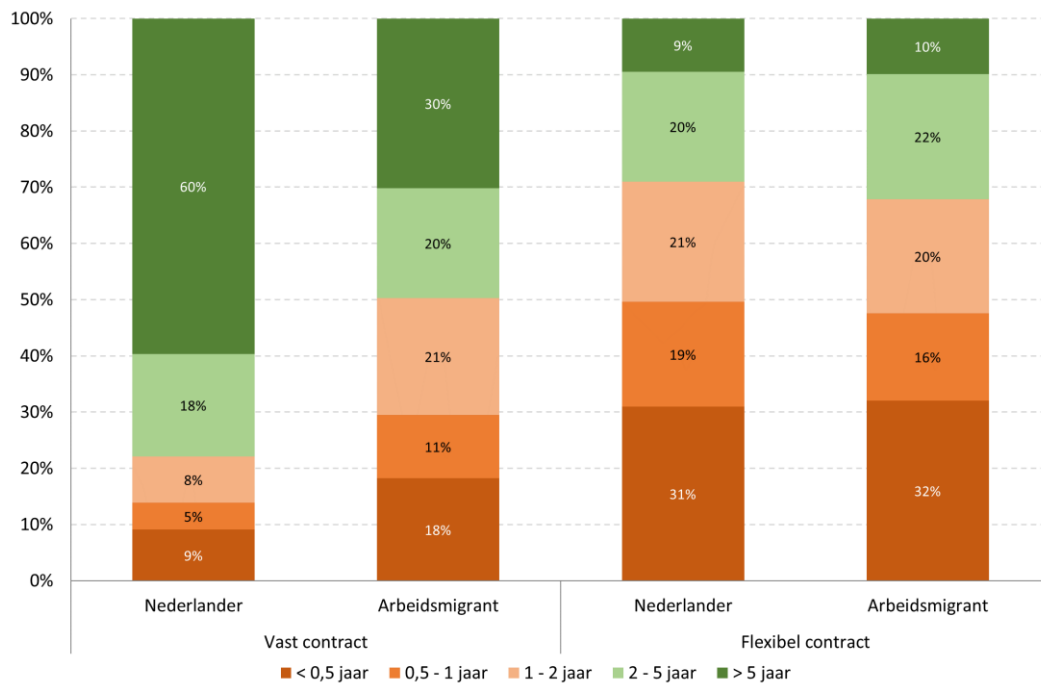
Voor de witvleesslachterijen en overige vleessector worden soortgelijke patronen gevonden, met de langste werkervaring in de vleessector voor Nederlandse werknemers met een vast contract en de kortste werkervaring in de vleessector voor arbeidsmigranten met een flexibel contract. Wel is daar de gemiddelde werkervaring in de vleessector net wat langer dan bij werknemers die het meest recent bij de roodvleesslachterijen werken. Ook valt op dat er bij flexibele contracten in de witvleesslachterijen en de overige vleessector weinig onderscheid is in de verblijfsduur tussen Nederlandse werknemers en arbeidsmigranten. Verder geldt ook hier dat bijna de helft van alle werknemers met een flexibel contract minder dan een jaar ervaring heeft in de vleessector.

Figuur 5.1 Voor werknemers in directe dienst van roodvleesslachterijen is de gemiddelde werkervaring in de vleessector het kortst bij arbeidsmigranten met een flexibel contract en het langst bij Nederlandse werknemers met een vast contract



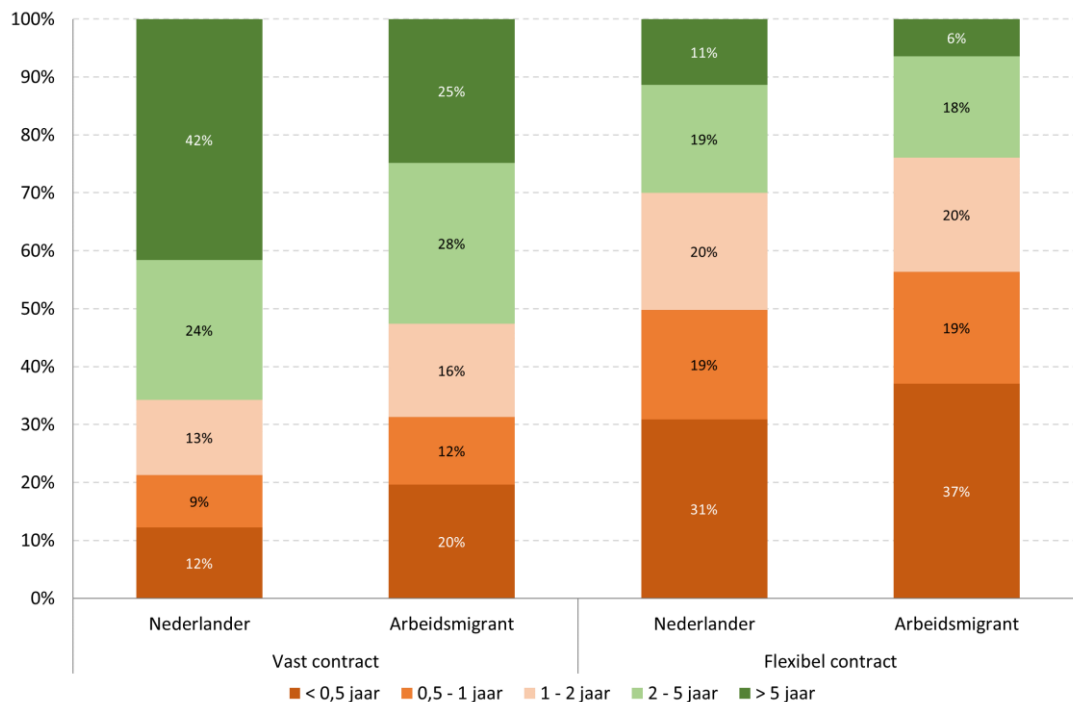
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek

Figuur 5.2 Voor werknemers in directe dienst van witvleesslachterijen is de gemiddelde werkervaring in de vleessector langer dan bij werknemers in de roodvleesslachterijen



Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek

Figuur 5.3 Voor werknemers in directe dienst in de overige vleessector is de gemiddelde werkervaring in de vleessector vergelijkbaar met die in de witvleesslachterijen



Bron: CBS Microdata, bewerking SEO Economisch Onderzoek

## 6 Conclusies

Het totaal aantal werknemers in de vleesverwerkende industrie en groothandel in vlees samen is tussen 2006 en 2020 toegenomen van 36,1 naar 37,4 duizend werknemers. Die groei betreft voornamelijk vleesverwerkende bedrijven en de groothandel in vlees. De groei bij de slachterijen is beperkt gebleven. Het aandeel arbeidsmigranten is in dezelfde periode gestegen, van gemiddeld 27 naar 37 procent. Het aandeel arbeidsmigranten ligt met gemiddeld 51 procent het hoogste bij de slachterijen. Ongeveer de helft van alle werknemers met een flexibel contract in de vleessector heeft minder dan een jaar werkervaring in de sector.

De groei van het aantal werknemers in de vleessector heeft zich vooral voorgedaan bij witvleesslachterijen en na de kredietcrisis ook in de overige vleessector. Het aantal werknemers bij de roodvleesslachterijen is tussen 2006 en 2020 juist afgenomen. Onder werknemers in directe dienst van een werkgever in de vleessector is het aandeel arbeidsmigranten tussen 2006 en 2020 sterk toegenomen: voor roodvleesslachterijen van 11 naar 25 procent, voor witvleesslachterijen van 4 naar 24 procent en voor de overige vleessector van 5 naar 20 procent. Van een seizoenspatroon is onder werknemers in directe dienst van de vleessector gedurende een gemiddeld jaar niet of nauwelijks sprake, ook niet in de groep arbeidsmigranten. Voor uitzendkrachten kan dat niet worden vastgesteld. Het aandeel flexibele contracten onder werknemers in directe dienst van werkgevers in de vleessector varieert rond een gemiddelde van 25 procent en neemt niet substantieel toe of af. Wel ligt dat aandeel hoger onder arbeidsmigranten dan onder Nederlandse werknemers, vooral in de roodvleesslachterijen. Het aandeel arbeidsmigranten onder uitzendwerknemers in de vleessector wordt ingeschat op tenminste 80 procent. Een groot deel van de werknemers in directe dienst van werkgevers in de vleessector heeft nauwelijks werkervaring in de vleessector.

### Antwoorden op de gestelde onderzoeksvragen

#### **Hoeveel mensen werken er in de vleessector en in het bijzonder de slachthuizen?**

In 2020 werkten er 37.400 werknemers in de vleesverwerkende industrie en de groothandel in vlees samen. Dat is inclusief uitzendwerknemers ingeleend vanuit de uitzendsector, maar exclusief vanuit het buitenland gedetacheerde werknemers. In de roodvleesslachterijen ging het om 7.400 werknemers, in de witvleesslachterijen om 7.700 werknemers. De werkgelegenheid in de overige vleessector lag in 2020 op 22.300 werknemers.

#### **Hoeveel mensen zijn hiervan arbeidsmigranten?**

Van het totaal van 37.400 werknemers in de vleessector in 2020 waren er 13.800 werknemers met een niet-Nederlandse nationaliteit (37 procent). De arbeidsmigranten in directe dienst van de vleessector kwamen voor driekwart uit Midden- en Oost-Europa (voornamelijk Polen en Roemenië) en voor het overige deel uit andere landen binnen de Europese Economische Ruimte (EER) en daarbuiten (derdelanders). Het aandeel arbeidsmigranten ligt in 2020 met 54 procent het hoogst in de witvleesslachterijen, gevolgd door de roodvleesslachterijen met 49 procent en de overige vleessector met 27 procent. Dat aandeel wordt vooral bepaald door het aandeel uitzendkrachten, waarvan ruim 80 procent bestaat uit arbeidsmigranten.



**Hoe fluctueren deze aantallen over een gemiddeld jaar?**

Gedurende een gemiddeld jaar fluctueert het aantal werknemers in directe dienst van de vleessector nauwelijks. Dat geldt zowel voor het totaal aan werknemers als voor de groep arbeidsmigranten. Er is in die groep dus niet of nauwelijks sprake van een seizoenspatroon. Alleen buiten de slachterijen wordt iets van een piek net na de zomer gevonden, maar deze is beperkt. De variatie in het aantal werknemers gedurende het jaar is daar hooguit 10 procent. Voor uitzendwerknemers in de vleessector kan op basis van de beschikbare gegevens niet worden vastgesteld of er sprake is van een seizoenspatroon.

**Wat zijn de ontwikkelingen van deze aantallen over de afgelopen 20 jaar?**

Het totaal aantal werknemers in de vleesverwerkende industrie en groothandel in vlees is tussen 2006 en 2020 licht toegenomen van 36.100 werknemers naar 37.400 werknemers, met eerst een afname tot 32.900 werknemers in 2011 en daarna weer een toename. Daarbij zijn er duidelijke verschillen tussen de deelsectoren van de vleessector. Zo kende de witvleesslachterijen gedurende de gehele periode een groei van 5.000 naar 7.700 werknemers, de roodvleesslachterijen een vrijwel voortdurende daling van 10.600 naar 7.400 werknemers, en de overige vleessector eerst een daling gedurende de kredietcrisis en daarna een stijging van het aantal werknemers tot iets boven het niveau van 2006 (20.500).

In dezelfde periode is het aandeel arbeidsmigranten in alle deelsectoren van de vleessector gestaag toegenomen, niet zozeer onder uitzendwerknemers, maar vooral onder werknemers in directe dienst van werkgevers. Voor de slachterijen is het aandeel arbeidsmigranten in het totaal aantal werknemers toegenomen van ongeveer 42 procent naar 51 procent, in de overige vleessector van ongeveer 15 procent naar 27 procent.

**Hoeveel van deze mensen hebben een tijdelijk arbeidscontract? Hoeveel ervan zijn er vast in dienst? Hoe verhoudt zich dit tussen arbeidsmigranten en Nederlandse werknemers?**

Het aandeel flexibele contracten onder werknemers in directe dienst van de vleessector (dus exclusief uitzendwerknemers) ligt gemiddeld op ongeveer 25 procent. Een flexibel contract heeft een bepaalde duur (tijdelijk contract) of een onbepaald aantal uren (o.a. oproepcontracten en nulurencontracten). De overige werknemers in directe dienst hebben een regulier vast contract. Deze gemiddelde aandelen variëren wel tussen de deelsectoren van de vleessector en tussen Nederlandse werknemers en arbeidsmigranten. Voor deze laatste groep ligt het percentage flexibele contracten over het algemeen iets hoger, in de roodvleesslachterijen ongeveer twee keer zo hoog. Het gemiddeld hoogste aandeel flexibele contracten is terug te vinden in de overige vleessector en ligt rond de 30 procent. De laatste jaren is het aandeel flexibele contracten afgenomen en het aandeel vaste contracten toegenomen. Dat kan mogelijk worden toegeschreven aan de invoering van de Wet Arbeidsmarkt in Balans (WAB), waardoor tijdelijke contracten ten opzichte van vaste contracten duurder zijn geworden. Maar mogelijk kan dat ook worden toegeschreven aan de coronapandemie, waardoor tijdelijk contracten niet zijn verlengd als gevolg van vraaguitval door beperkende maatregelen (o.a. lockdowns).

**Hoeveel werknemers zijn in dienst via een uitzendbureau? Hoe verhoudt zich dit tussen arbeidsmigranten en Nederlandse werknemers?**

Ongeveer 37 procent van alle werknemers in de vleessector is in dienst van een uitzendbureau: 14.100 van de 37.400 werknemers. Dat aandeel is in de loop van de afgelopen twee decennia licht toegenomen. Van alle uitzendwerknemers heeft meer dan 80 procent een niet-Nederlandse nationaliteit, bij werknemers in directe dienst ligt dat tussen de 20 en 25 procent. Van alle arbeidsmigranten werkt ruim twee derde via een uitzendbureau, bij Nederlandse werknemers is dat minder dan een vijfde.

**Hoeveel arbeidsmigranten zijn gedetacheerd vanuit een buitenlandse werkgever?**

Het aantal arbeidsmigranten dat is gedetacheerd vanuit een buitenlandse werkgever is moeilijk vast te stellen voor de vleessector, omdat daar weinig nauwkeurige registraties van bestaan. Vaak is het totaal aantal gedetacheerde werknemers in Nederland wel te achterhalen, maar is onduidelijk naar welke sector ze precies worden gedetacheerd, zeker op het schaalniveau van de vleessector. Een grove inschatting op basis van registraties van A1-verklaringen in Europa en het aantal meldingen bij het Meldloket WagwEU komt neer op ongeveer 700 tot 3.200 gedetacheerde werknemers in de vleessector, ofwel 1 tot 7,5 procent van het totaal aantal werknemers in de vleessector.

**Hoe lang werken mensen in deze sector? Hoe verhoudt zich dit tussen arbeidsmigranten en Nederlandse werknemers?**

Ongeveer de helft van alle werknemers met een flexibel contract in directe dienst van een werkgever in de vleessector heeft minder dan een jaar werkervaring in de vleessector. Bij arbeidsmigranten ligt dat net iets hoger dan bij Nederlandse werknemers en bij de roodvleesslachterijen net iets hoger dan bij de andere deelsectoren van de vleessector. Werknemers met een vast contract hebben gemiddeld een langere werkervaring in de vleessector, bijna driekwart werkt minstens twee jaar in de vleessector en de helft zelfs meer dan vijf jaar.

## Bijlage A Onderzoeksverantwoording

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van CBS-Microdata. In deze bijlage staat beschreven welke brondata zijn gebruikt, welke definities er zijn gehanteerd en hoe de analyses zijn uitgevoerd.

### Benodigde bestanden

Er is gebruikt gemaakt van de volgende CBS Microdatabestanden:

Figuur A. 1 Gebruikte microdatabestanden

Bestand	Waarom
GBAPERSOONTAB	De GBAPERSOONTAB gebruiken we om het geboorteland van personen in de BRP te bepalen.
NIETGBAPERSOONSTAB	De NIETGBAPERSOONTAB gebruiken we om het geboorteland van personen die niet in de BRP staan ingeschreven te bepalen.
SPOLISBUS	De SPOLISBUS bevat de polis administratie van het UWV. Op basis van de SPOLISBUS bepalen we wanneer iemand heeft gewerkt, bij welk bedrijf de persoon werkt en welk type contract de persoon heeft.
BETAB	De BETAB bevat informatie over bedrijven. Op basis van dit bestand weten we in welke sector het bedrijf actief is.
GBANATIONALITEITSBUS	De GBANATIONALITEITSBUS gebruiken we om de nationaliteit van personen in de BRP te bepalen.
NIETGBANATIONALITEITSBUS	De NIETGBANATIONALITEITSBUS gebruiken we om de nationaliteit van personen die niet in de BRP staan ingeschreven te bepalen.
VTVPERSONSTAB	Dit bestand is nodig om personen die een periode niet stonden ingeschreven in de BRP, maar later wel, over de tijd te volgen.

Op basis van deze bestanden is bepaald in welke sector mensen werken, wat voor type contract ze hebben en wat hun herkomst is.

## Methode vleessector

### Onderscheid tussen Nederlanders en arbeidsmigranten

Als eerst is onderscheid gemaakt tussen arbeidsmigranten en Nederlanders op basis van de bestanden (NIET)GBANATIONALITEITSBUS en de (NIET)GBAPERSOONTAB. Arbeidsmigranten zijn voor het onderzoek gedefinieerd als werknemers bij in Nederland gevestigde bedrijven die niet de Nederlandse nationaliteit hebben. In principe is uitgegaan van nationaliteit, maar soms is de nationaliteit van de persoon onbekend. In dat geval is uitgegaan van het geboorteland. Als het geboorteland ook onbekend is, dan is de persoon niet meegenomen in het onderzoek. Het gaat om minder dan een half procent.

Arbeidsmigranten zijn vervolgens onderverdeeld in de volgende groepen;

- Personen uit Midden- en Oost-Europese landen ('MOE-landen');
- Personen uit de overige Europese landen;
- Personen van buiten de EU.

### Werknemers naar contracttype en sector

Vervolgens is aan de hand van de SPOLISBUS en de BETAB bepaald in welke sector mensen werken. Dit is gedaan per maand voor de periode 2006 tot en met 2020. Ten aanzien van het type arbeidscontract is onderscheid gemaakt naar vier type contractsoorten:

- Vast contract
- Tijdelijk contract
- Oproepkracht
- Uitzendcontract

DGA's, stagiaires en WSW'ers zijn niet meegenomen in dit onderzoek.

Vervolgens is iedereen geselecteerd die in de vleessector werkt op basis van de SBI-code. In ons onderzoek hante- ren we de volgende afbakening als het gaat om de vleessector:

#### Roodvleessector

- 1011 Slachterijen (geen pluimvee)

#### Witvleessector

- 1012 Pluimveeslachterijen

#### En overige vleessector

- 1013 Vleesverwerking (niet tot maaltijden)
- 4632 Groothandel in vlees en vleeswaren en in wild en gevogelte (niet levend)

Daarnaast kunnen mensen meerdere banen hebben in een maand. Er is steeds gekozen voor de baan met het hoogste contractloon op maandbasis.

### Analyses

De informatie over banen in de periode 2006-2020 zijn gekoppeld aan gegevens over de nationaliteit van de per- soon. Dat leidt tot een analysebestand. Op basis van het analysebestand zijn het aantal werknemers in directe dienst bij een in Nederland gevestigde werkgever in de vleessector in beeld gebracht. Dit is gedaan voor elke maand in de periode 2006-2020. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen slachthuizen en de rest van de vleessector. Voor elke deelsector is vervolgens onderscheid gemaakt tussen arbeidsmigranten en Nederlandse werknemers. Ook is per herkomstgroep onderscheid gemaakt in het type contract.

Als laatste onderdeel is de verblijfsduur van werknemers in de vleessector in kaart gebracht gedurende de periode 2006-2020. De verblijfsduur in de sector is gedefinieerd als het aantal maanden dat een werknemer in de periode 2006-2020 in de vleessector een baan had. Daarbij is gekeken naar het totaal aantal gewerkte maanden in de vlees- sector. Als de persoon in 2007 een geheel jaar in de vleessector heeft gewerkt en in 2010 een geheel jaar, dan wordt dat gezien als 24 maanden in de vleessector. Vervolgens zijn personen toegedeeld aan de deelsector waar zij het meest recent hebben gewerkt. Wanneer een werknemer drie maanden heeft gewerkt bij een pluimveeslach- terij en vervolgens vier maanden bij een vleesverwerker, dan behoort de persoon tot de vleesverwerkende indu- strie. Om een gedetailleerder beeld te krijgen, worden werkenden toegedeeld aan de volgende verblijfsduurcate- gorieën:

- Minder dan een half jaar,
- Een half jaar tot een heel jaar,

- Een jaar tot twee jaar,
- Twee jaar tot vijf jaar,
- Vijf jaar of langer



# “De wetenschap dat het goed is.”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winstoogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport 2022-49  
ISBN 978-90-5220-189-4

## Informatie & Disclaimer

SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence. SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data.

Copyright © 2022 SEO Amsterdam. Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit dit magazine te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit dit rapport mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via [secretariaat@seo.nl](mailto:secretariaat@seo.nl).

Roeterstraat 29  
1018 WB, Amsterdam

**+31 20 525 1630**  
[secretariaat@seo.nl](mailto:secretariaat@seo.nl)  
[www.seo.nl](http://www.seo.nl)